

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:
Egy évre 24 korona.
Egy hónapra 2 korona.

VIDÉKEN:
Egy évre 28 korona.
Egy hónapra 2 k. 40 f.

HIRDETÉSEK:
1-hetes péntéig sőt egyszer 20 fillér,
minden következőnél 16 fillér.

Nyilttér péntéig sora 40 fillér.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 367.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvény-
Társaság.
József főherceg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1909.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
STAUBER JÓZSEF.

Péntek, október 22.

Mai számunk főbb közleményei:

- Javítások a fizetésrendezési tervben.
- Az ujarad-nagyikindai vasut közgyűlése.
- Két villamos vasut.
- Elégtétel a megvádolt teológiai tanárnak.
- A koronatanács után.
- A spanyol forradalom.
- Püspök a rablók kezében.
- Letartóztatott vezérigazgató.
- Kasszafurók.
- Aki mindég másért dolgozott.
- Ahol mulatnak.
- Tarkaságok.

Török és magyar forradalomcsinálók.

Arad, október 21.

Görcsös akarattal, amely nem akar tudni arról, ami közel van, hanem a legmesszebb látszót keresi; amely kerüli a fontost, az égetőt, s azzal igyekszik bajlódni, ami apró, jelentéktelen, s amely a magunk dolgát észrevétlenül hagyja s ahhoz vonzódik a figyelmével, amihez nincs közünk: ezzel a szeszélyes, görcsös akarattal nézünk Törökországba s olvasunk egy kiesi katonai hirt. A katonai rangfokozatok megvizsgálásánál Enver bey és Niazi bey őrnagyokat az alórnagyi rangba helyezték vissza.

Enver beyt és Niazi beyt degradálták. Az új török mozgalom két legnépszerűbb hőst. Az ágyutól hangos napokban, amelyek alatt Abdul Hamid szultánt tizenegy néberrel kizavarták a török császári kertekből, az ő nevüket emlegették legtöbbit. Az

első képes levelező-lapokon, amelyeket a török birodalomban nyomattak, ennek a két katonának arcképét árulták. Ugy állottak a világ előtt, mint akik a török históriát erős marokkal, száz esztendővel előre lapozták. Eszt a két hőst, a népszerűségnek ezt a két óriását degradálják. Kisebb rangba kerülnek amiatt, mert Törökországban minden katonatisztnek ez a sorsa. A katonai korrupciót, a rangok könnyelmű tékozlását, amely Abdul Hamid ideje alatt rendszerré lett, csak így üthetik helyre.

Forradalomhősöket még így nem jutalmaztak. Szerbiában a királygyilkos tiszteket is magas rangra emelte Péter, aki nekik köszönhette a trónt. Vér tapadt a kezükhöz, Európa megbélyegezte őket és mégis avanszáltak. A forradalomnak, amelyet csináltak, ők fölötték le a hasznát. Ki fog csinálni forradalmat, ha ez másképp lesz? Perzsiában is a győztes forradalom vezére, Sipahdar kormányiszéket kapott. S ez így volt mindenütt, a győzők nemcsak a csaták után, hanem a forradalomnak likvidálása után is osztzkodni szoktak a javakon, a melyek a hatalmukba kerültek.

Egyedül Törökországban, a rezignáció Keletjén, a lemondással megnyugvó mozlimek között van ez másképp. Ott a szabadsághősök nem kérnek jutalmat. Elvégezvén a forradalmat, visszatérnek abba a sorba, a honnét a forradalomba indultak. S ha arra a sorra az általános degradálás vár: alávetik magukat, a többiek-

hez hasonlóan a rangleszállításnak. Nem kíván egyik se hadügyi államtitkárságot, hadosztályparancsnokságot. Niazi bey és Enver bey, a hősök, eddig őrnagyok voltak: tegnapról fogva alórnagyok, ami nálunk az első osztályu kapitány fokozatának felel meg.

S akármilyen furcsa ez, mégis nagyot jelentő, s ez adja meg az erkölcsi tartalmát, a becsületét, a nimbuszát a török forradalomnak. Talán van egyéb hátere is, innét nem látható, avatatlanként által nem sejtendő; de az a valóság, hogy a forradalom tervezői, irányítói a diadal után nem kapnak koncot, jutalmat, kitüntetést, hanem alávetik magukat a hozzájuk hasonlók sorsának, — mindenesetre rávilágít a török forradalom, s az új török mozgalom szándékainak, törekvéseinek őszinteségére, tisztaságára.

Es igazán nincs nekünk magyaroknak, magyar politikában élőknek semmi közünk a kétalórnagynak dolgához? Nekünk is vannak forradalmaink. Nem olyan nagyszabásúak, mint az, a melyik a sanstefanoi nemzetgyűléssel végződött és sokkal kevésbé véresek. A forradalmakat vezetők nem oly bátrak, mint Niazi meg Enver bey, hanem önzőb-
bek. Mikor az első forradalmat csinálták, s az többé-kevésbé diadalmaszkodott, a győzőknek legfőbb gondjuk volt, hogy minden állást, rangot, javadalmat maguknak szerezzenek meg. A forradalmárok közül mindenki avanszált; abba, hogy egy fokkal

Levél.

Irta: Lia.

...Elítél? Megvet? Nos jó, hát vessen meg. Zudítsa rám a világ minden átkát, mondja ki felettem kegyetlenül a szentenciát, elsötétült tekintettel ejtse ki a nevemet — megérdemlem! Hogyis ne érdemelném meg!... A múlt napokban mosolyogva, büszke magatartással látott annak a karnán, akit „völegényem”-nek nevezek. Maga épp szembe jött velem. Hídegen, merev arccal emelte a kalapját, én pedig — magára mosolyogtam. Talán nagyon is kihívó, feltűnő volt az a mosoly, talán nagyon is büszke lehetett a magatartásom, mert harmadnap a kis városunkban mindenki erről a sértő mosolyról beszélt, amelylyel — kegyetlenül megbántottam magat... Az én ekszcentrikus viselkedésemről beszél most mindenki, az én szivtelen kegyetlenségemről, az én modortalan modoromról... Nos jó! Legyen igazuk — nekik! Legyen igazuk azoknak, akik csak a látszat után ítélnék, legyenek abban a szentmeggyőződésben, hogy én egy „szivtelen” leány vagyok, aki gonosz enyelgéssel „játszik” a szivekkel... Legyen igazuk!

Es ne kutassanak tovább. Ne akarjanak bevilágítani abba a leánylélekbe, melyet egész elhomályosítanak a szenvedések sötét felhői...

Csak legyek előttük rossz, kegyetlen, szivtelen, minden rossz tulajdonsággal felruházhatnak. Ez nem fáj nekem. Csak az az egy fáj, hogy...

Itt megrettenve megállítom a tollat! Mi van velem? Talán csak nem engedhetek egészen annak az érzésnek, mely most a panaszos hangra készit? Hát szabad nekem mest nyitnak lennem, most, amikor jegyese vagyok egy férfinak! Szabad?... Igen szabad! Mert akarom, hogy a sok közül „egy” megértsem. Csak „egy” előtt akarok tisztába jönni, a sokasággal nem törődöm...

Megszoktam már, hogy az igazságtalan ostorcsapásokkal sújtsanak reám... Egy leánynak edzeni kell magát erre. Azt mondják, hogy a leány gyöngé. Ez nem igaz! A leány erős, nagyon erős, mert hisz a leányélet nem egyéb, mint egy hosszantartó krízis, tele zavaros nyugtalansággal, egyre fokozódó lázzal, kínos bizonytalansággal.

Mi jön? Mi lesz? Ez lebeg egyre előttünk és várjuk, izgalommal várjuk a percet, melylyel befejeződik ez a krízis. És ez a perc a férjhezmenetel. Ekkor aztán kettévágódik a bizonytalansággal teli leányélet, belevezünk egy oly életbe, melynél a vágyódások és remények valóra válnak...

„Valóra válnak” ... De nem mindenkinél.

Szegény leányok! Azaz most csak egy leányról beszélek, a sóhajtas tehát emigy hangzik: „Szegény leány ...! Hogy ki ez? Ha igaz volt, hogy egykor szeretett, meg kell éreznie e sorokban azt a mély fájdalomteli, nehéz bus hangot, mely a sebzett lelkü leány szívében sajog ... Meg kell érezni a keze remegését, melylyel a levél íródott, meg kell találni a könnyek nyomát, melyek égető csöppek alakjában a leány szeméből a levélre hullottak. Azokból a szemekből a múlt napokban oly „gunyos” mosoly lövelt maga felé ... Azokból a szemekből, melyekből olvasni tudott egykor, de csak — tudott! Most már nem tud!!

Elítél? Persze magának suttogetta el ajkam azt a szót, hogy: „szeretem” — és mégis másnak adom a kezem ... Ez szörnyű, ez kegyetlen dolog! De a tények mélységében nem kutat ugye? Két évi ismeretségünk alatt maga egyszer sem hangoztatta, hogy mi a célja velem? Hogy miért rabolta el a nyugalmamat, az eszemet, a szívemet? ... Senasem lebegett maga előtt az, ami a leányt örökös nyugtalanságban tartja, hogy „mi lesz?” Nem érdekből, nem számításból gondol erre a leány. Egyszerűen csak azért, mert leánynak született, mert kínos a helyzete és mert egyszer férjhez is kell mennie. Ez a sorsunk valamennyiünknek. Azért nevelnek otthon oly féltő gondnal,

kisebb rangba jusson, senki se egyezett volna bele. Es most ujra van egy kis forradalmunk. Talán célt is érne, ha a diadalt nem akadályozná az a szándék, hogy a kormányzókat és az azokkal összefüggő javakat egyedül és kizárólag a függetlenségi forradalmárok bírassák. Programról talán lemondanának, de erről az önzésről soha.

Hol vannak itt a Niazi beyhez, meg az Enver beyhez hasonlók? Nincsenek. S talán ez az oka, hogy Törökországban diadalmaskodnak a forradalmak, nálunk meg üres, értéktelen színjátékokká lesznek. +

JAVÍTÁSOK

a fizetésrendezési tervezeten.

Oly sok szó esett e tárgyról, az ember szinte unja már. Hosszu vajadás után végre testet öltött az eszme és tegnap kibontakozott a városi tisztviselők várva várt napja, az évek során át összetömörült ígéretek földjéből: megjelent a polgármester fizetési tervezete. Mi sem természetesebb, minthogy a rég lappangó elégedetlenség ezzel végre a zugolódás tetőfokát érje el. A tisztviselők zugolódnak. Nagy az elégedetlenség, mert egyesek érdeke kielégítést nem nyert. Az előre látható volt, hogy a fizetésrendezési tervezet első, nem javított és nem bővített példánya, teljesen kifogástalan nem lesz. Nem is lehet kifogástalan elsősorban már azért sem, mert egy ember, vagy mondjuk egy kaszthoz tartozó emberek szerkesztették az összesség kizárása mellett. Azért nem is vehetjük e tervezetet befejezett és elfogadható fizetésrendezésnek. Az eszme, az alap gondolat jó, a részletekben van a hiba. Nincs szándékomban személyeskedni, de aki mageselekedte e munkát, határozottan elvetette a súlyokat.

A részletekbe sem bocsájtkozom; a rendezés végrehajtásával megbizottak, a mai nap folyamán, a tapasztalt sérelmeket fontolóra vették és belátva az egyes osztályok jogos és méltányos óhajtát, odanyilatkoztak, hogy a tervezetet átdolgozva, holnapra értekezletre hívják össze a tisztikart és bemutatják az orvoslás után helyesebben összeállított táblázatot. Ne vágjunk a dolog elébe és várjuk be a fejleményeket.

Hanem ma este összegyűlt a tisztikar egy része és heves vitákban fejtegették sérelmeiket. Semminemű határozatot nem hoztak, az értekezleten végérvényes megállapodás

nem történt, ezt a holnapi napra halasztották, de bennem felébredt az a tudat, hogy a városi tisztviselők egy része nincs tisztában a fizetésrendezés fogalmával, összetévesztvén azt a fizetésjavítással. Bizonyos ugyanis, hogy a fizetésrendezésnek is fizetésjavítás a célja, de ennek módja más. Míg a fizetésjavítás csak pillanatnyi anyagi helyzetünkön segít, a fizetésrendezésnek a messze jövőbe kinyúló előnyöket kell biztosítani.

Szó esett ugyanis arról, hogy a most élvezett drágasági pótlék helyett adjanak mindenkinek 15 százalékos fizetésemelést, végig az egész vonalon. Ambár ez csak egy tisztviselő indítványa volt és alig csatlakozott hozzá, néhány díjnokot kivéve valaki, de ilyen és ehhez hasonló kijelentésektől csak óva inthetem a tisztviselőket. A legnagyobb igazságtalanság volna ez, növelné az eddigi fizetési aránytalanság nagyságát, nem helyezné kilátásba a jövődöbéli előmenetelt, megfosztaná a tisztikart hosszú időre a munkában serkentő ambíciótól és végre 4-5 év múlva ismét fizetésjavítással állanának elő.

Az a helyes fizetésrendezés, amelynek alapelve, hogy a szolgálatban eltöltött időt kell honorálni, nem egy mértékkel adni a kezdőnek ép oly jutalmat, mint a munkában meggyönyvedt tapasztalt munkaerőnek. Kilátásba helyezni az emberi ösztön által követelt törekvési vágy kielégítését: ez növeli az ambíciót, üdvös a tisztviselőkre és üdvös a hivatalra. Ambíció és remény nélküli hivatalnok érdemleges munkát nem végez, az csak időt fecsevel.

Némiképp talán ez volt az alap gondolat az előttem fekvő fizetési tervezet kidolgozásánál, de amint mondtam már, az illető szem előtt tévesztette az összesség érdekeit. Tíz, illetve husz évi letöltött szolgálati idő alapul vétele mellett osztotta be a tisztviselőket az egyes fizetési osztályok fokozataiba, honorálai óhajtván ezzel a főtisztviselők eddigi fáradozását, de nem gondolt a kisebbekre, kik ambár szintén elszolgálnak már 8-18 év óta, de mivel a 10, illetve 20 évet még be nem töltötték, csak oly mértékben részesülnek jutalomban, mint az esetleg csak ezután sorompóba álló gyenge kezdő.

Ha megállapított a 4, illetve 5 évi várakozási idő, tessék ennek figyelembe vételével megcsinálni a fokozati beosztást; aki a kiszabott várakozási időt jelenlegi állásában már betöltötte, osztassék abba a fokozatba, amelybe tartozik és ne tessék 20 évi összszolgálati időt kiinduló pontul venni, mert ez legalább is — szerénytelenség.

Ha ily módon fogják átdolgozni a tervezetet, lehet, hogy egyes főtisztviselők nem fognak oly nagy jutalomban részesülni, mint a mostani tervezet mellett, de jutalomban részesülnek a kisebbek is és ez az igazság.

Egy városi tisztviselő.

azért oktatnak annyi hasznosra; hogy egyszer mindezt önállóan mint „asszony” gyakoroljuk az életben.

Maga szeretett engem, én is szerettem. Szerettük egymást önzetlen ideálmussal. Hogy mily önzetlen és mily ideális volt a szerelmünk, bizonyítja az, hogy ismeretségünk ideje alatt sohse szövögettük a jövő szálait, a jelennek éltünk csupán és szerettünk!

A szülők azonban a „jövő” számára nevelik leányaikat.

A leány egy akarat nélküli pont. Nem is nulla, még ennél is csekélyebb, csak egy: pont. Mert „akarhat” e valamit egy leány? Elérheti-e oly jövőt, elérheti-e élete társul azt, akit akar? Nem! És hogy miért nem? Mert a leány semmit sem befolyásolhat, őt befolyásolják a körülmények, melyek sokszor nagyon szomorú helyzetbe sodorják a leányt...

Most látom, hogy nem volt őszinte hozám. Nem voltunk őszinték egymáshoz. Az előbb azt mondtam, hogy önzetlenek voltunk szerelmünkben. Nem, ez nem igaz! Önzők voltunk! Szerettük egymást, mert jól esett nekünk, de hogy „mi lesz ennek a vége” — arra nem gondoltunk soha...

Pedig... pedig — most megvallom — egy szép tavaszi estén már ajkamon volt a szó, hogy megkockáztassam a kérdést, hogy „mi

lesz?” — De nem mertem... Félttem, hogy megvet, hogy elítél, hogy azt hiszi, csak számításból szeretem... Tehát hallgattam. Vártam, hogy megszólal maga. De erre hiába vártam... Maguk férfiak e kétséges hallgatásukkal agyongyötrik, megölik a leányszívet...

— Es... és nem is tudom, hogy történt — menyasszony lettem. Egy „másik”-nak a jegyese, akinek nem rebegte ajkam, hogy: „szeretem”... És mégis ennek lettem a jegyese. Ja, ez az élet ironiája...

Mikor megtudtam, hogy az az ember érttem jött, térdem kuszva esdekeltem anyám előtt, hogy várjunk még, ne adjanak még férjhez, de anyám szigorúan rám szolt, ne szalaszszam el a szerencsét, ne legyek gyerek... És nekem már nem volt erőm. Csak sirtam, sirtam és három hosszú, keserves könyhullatások közt eltöltött éjszaka után jegyese lettem e férfinak.

Es ezek után itéljen el... Vessen meg... Mondja ki félttem a kegyetlen ítéletet, igaz van... Higyje, hogy csak boldog vagyok. Es mindannak dacára, hogy maga elítél, megvet, szívból kívánom magának azt az egyet, hogy az életben soha ne legyen oly boldog, mint amilyen boldog most én vagyok...

A leány megírta a levelet, tele hullatta könnyeivel és — nem küldte el...

Két villamos vasut.

Az aradi és a szegedi ajánlat.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, október 21.

Nemrég nyújtotta be az aradi közuti vasut részvénytársaság ajánlatát a városhoz a lóvasutnak villamossá való alakítása végett.

Egy szegedi lap ez alkalomból összehasonlítást tesz a között, mit kapott a várostól a tavaly megindult szegedi villamos vasut és mit kér az aradi társaság.

Arad kér:

1. Semmiféle koncesszió meghosszabbítását.
2. Tíz év múlva Arad megválthatja az üzemet, igen méltányos kulcs szerint.
3. A villamos üzem első percétől kezdve részesíteni kívánja a várost az üzleti haszonból.
4. A lóvasut hajlandó a várostól az autobusokat átvenni.
5. Az üzemhaszonban való részesedés, mely az első percétől fogva kezdődik, következő:
 - a) az 5%-ot meghaladó nyereségből 10%,
 - b) a 6 százalékot meghaladó nyereségből 25%,
 - c) a 10 százalékot meghaladó nyereségből 40%.

6. A megváltási ár olyképen állapíthatnák meg, hogy a villamos vasutnak a megváltást közvetlenül megelőző utolsó hét évi személy- és teherszállítási forgalomból eredő nyereségnek, amelyekből a két legmostohább év jövedelme levonatik, 1 évi átlaga 4 százalékkal tőkésítetik és a tőkésítés eredményösszege a megváltási ár, de ha a tőkésítés eredményösszege kisebb lenne, mint a kormányhatóság által a villamos vasut építése és üzleti berendezésére megállapított összeg, ugy ebben az esetben az utóbbi összeg lesz a megváltási ár.

Szeged kapott:

1. Koncessziót, kizárólagos jogot hatvan évre.
2. Szegednek csak harminc év múlva nyílik joga a megváltáshoz, kegyetlenül igazságtalan kulcs szerint.
3. A villamos üzem jövedelméből való részesedés az első 15 évben nem követelhető.
4. Szeged a régi lóvasutat 700,000 korona értékben elfogadja.
5. Az üzemhaszonban való részesedés:
 - a) az első 15 évben semmi,
 - b) tizenöt év múlva a 6%-ot meghaladó nyereségből 25%,
 - c) ha a jövedelem 6%-ot meg nem haladja, — semmi.
6. A megváltás Szegeden is a hét éves jövedelmezőségi alapon történik, épen úgy, mint Aradon; de
 - a) Szegeden a megváltási ár, — habár csak 30 év múlva lehet erről szó, — semmiesetre sem lehet kisebb, a tőkének még nem amortizált részénél;
 - b) és ez az összeg még emelkedik 15%-kal, ha a megváltás az engedély idő 30., 35. és 40-ik évében történik és emelkedik 7-5%-al, ha a megváltás a 45., 50. vagy 55-ik évben következik be.

Csak éppen a szerződés legfőbb pontjait állították itt egymás mellé. A szegedi szerződésnek még számos igen nagyon hátrányos feltételei vannak, melyekkel szemben az aradi ajánlat feltételei előnyösek.

ELÉGTÉTEL

a megvádolt teológiai tanárnak

Ítélet Zoványi Jenő ügyében.

Távirati tudósítás.

Arad, október 21.

A magyar Wahrmond-ügy, Zoványi Jenő sárospataki teológiai tanár ügye, amely hosszú hónapok óta élénken foglalkoztatta nemcsak a protestáns egyházat, de az egész magyar tudományos világot is, most befejezést nyert. A kiküldött bizottság elégtételt szolgáltatott a modern gondolkodása miatt megtámadott tanárnak és Zoványi most újból elfoglalja helyét a sárospataki katedrán.

Zoványi Jenőt annak idején tudvalevőleg Nagy Béla tanár feljelentésére azért függesztették fel, mert Varga Lajos sárospataki tanár „Keresztény egyház” című könyvét átdolgozván, az ahoz írt függelékben tudományos és történelmi szempontból kritizálta Kálvin személyét. A felfüggesztést ezenkívül még azzal is indokolták, hogy Zoványi előadásai közben a hitűségbe és vallásba ütköző nyilatkozatokat tett. Az ügy elbírálására az egyetemes konvent a dunamelléki református egyházkerület fegyelmi bíróságát delegálta, amely Benedek Sándor közigazgatási bíró és Szócs Farkas tanár tanácsadókat bízta meg a vizsgálattal. Benedek és Szócs kihallgatták a teologusokat, akik a feljelentést aláírták. Kiderült, hogy valamennyi haragosa volt Zoványinak, mert az megbuktatta őket. A többi kihallgatott tanuk mind azt mondták, hogy Zoványi szabadgondolkodású írásában a modern teológiai felfogásnak híve, azonban sohasem lépte túl a megengedett tanzabadság határát.

A vizsgálat befejezése után az ügy tegnap este a dunamelléki református egyházkerület fegyelmi bírósága elé került. A bíróság éjjel 11 órakor hozta meg határozatát és Zoványit az ellene emelt vádak alól felmentette. A bíróság kimondotta, hogy a Kálvin-kritika tudományos megbírálás alá tartozik, nem pedig a fegyelmi bíróság hatáskörébe. Ami pedig Zoványi tanításait illeti, a bíróság nem volt abban a helyzetben, hogy a tanuvallomásokból, melyek nagyrészt bizonytalanok, tiszta képet nyerjen. A bíróság meggyőződése szerint a tanítások különben sem léptek túl a modern teológiai irány határát.

A hallgatóság óriási éljenzéssel fogadta az ítéletet és annak indokolását. Zoványi ismét jelentkezni fog a teológiai tanszék elfoglalása végett.

Supilót megint teleplezték. A zágrábi kormány hivatalos lapja ma a következőket jelent: Ez év januárjában Supiló Ferenc horvát képviselő megjelent Gessman volt osztrák miniszternél, a keresztény-szociálista párt egyik vezérének és kijelentette a maga és társai nevében, hogy a horvátok a bécsi keresztény-szociálistákkal kompromisszumot akarnak kötni Magyarország ellen a trializmus alapján. Supiló kijelentéseinek véletlenül egy osztrák politikus is fültanuja volt. Gessman elmondotta azt is, hogy birtokába jutott egy szerb miniszter levelének, amelyben a miniszter a bécsi szerb követségnek azt írja, hogy a szerb kormány bizalmi embere Magyarországon Supiló. A teleplezésnek következményei lesznek.

Visszautasított kormányrendelet. Békésmegye közigazgatási bizottsága a felekezeti iskolák épületeiről levétette a román és tót feliratokat. A megye ezen intézkedése ellen Papp János aradi román püspök sürgősen felírt a közoktatásiügyi miniszterhez, aki elrendelte, hogy a felírások visszahelyeztessenek, minthogy a törvény megengedi a magyarmellett a nemzetiségi

felírásokat is. Erre a közigazgatási bizottság az ügyet a megyei közgyűlés elé vitte, mely nagy többséggel kimondotta, hogy a miniszter rendelkezését, mint törvénytelen nem hajtja végre és az ellen felír a képviselőházhoz.

Az ujarad—nagykikindai vasut közgyűlése.

(Megszavazott milliók. — A vasut a máv. kezelésében. — Megkezdik az építkezést.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, október 21.

Messzemenő érdeklődés előzte meg az Ujarad—nagykikindai helyi érdekű vasut r. t. ma délelőtt tartott rendkívüli közgyűlését. Az események beigazolták az érdeklődést annyiban, hogy ez a még meg sem épült, de máris oly izgalmas multra visszatekintő vasut ügye végre a komoly megvalósulás stádiumához érkezett. A viharos jelenetek azonban, amilyenekre kilátás volt, elmaradtak, mert a vezetőség nem huzakodott most elő a multak hibáival, mulasztásaival, hanem egyelőre csupán biztos révbe juttatta a társaság hajóját, későbbre hagyva a leszámolást azokkal, akiket esetleg mulasztás terhel a történetekért.

A mai közgyűlés egyhangulag kimondotta, hogy a részvénytársaság a vasut építését folytatja és befejezi s e célra 9,288,800 korona kölcsönt vesz fel. A kölcsönt államilag garantált négy százalékos elsőbbségi kötvények kibocsátásával szerzi be, aminek ellenében a magyar államvasutak egyetemleges kötelezettségük idejének lejártáig, kezelésükbe veszik a vasutat.

A városháza tanácsstermében tartott közgyűlésről itt következik tudósításunk:

A közgyűlés megnyitása.

A részvényesek nagy számának jelenlétében nyitotta meg a közgyűlést reggel 9 órakor Bogdán Zsivkó alelnök, nagykikindai polgármester. Konstatálta, hogy 32,602 részvény van képviselve 6520 szavazattal. A jegyzőkönyv vezetésére Havas Ernőt, hitelesítésére pedig Varjassy Lajost és Görög Gyulát kérte fel.

A közgyűlésen megjelentek többek közt: Halászi László dr. miniszteri tanácsos, a kereskedelmi kormány miniszteri biztosa, Habrovsky József nyugalmazott tábornok, Tagányi János és Ott János, a Magyar Agrár- és Járulékbanknak, mint a berlini Nationalbank magyarországi megbízottjának igazgatósági tagjai, Schober dr., az Agrárbank igazgatója, Görög József főmérnök, a Magyar Általános Takarékpénztárnak, mint a Berliner Handelsgesellschaft magyarországi megbízottjának képviselője, Varjassy Lajos polgármester, Arad város képviselője és az érdekelt községek képviselői.

A vasut szanalása.

Az elnök Bogdán Zsivko előterjesztette ezután az igazgatóság következő indítványát:

Az igazgatóság azon cél által vezéreltetve, hogy a vasutnak a korábbi vállalkozó által megkezdett, de be nem fejezett vasutépítési munkák folytatását és befejezését és ezzel kapcsolatosan a társaság pénzügyeinek konszolidálását biztosítsa, tárgyalásokat folytatott a magas kormányval és az érdekeltekkel. Ezen huzamosabb időn folyt tárgyalások a magas kormány kegyes támogatása mellett és az érdekeltek hozzájárulásával eredményesen végződtek, minélfogva az igazgatóság azon helyzetben van, hogy az említett cél elérését most már biztosítottan jelezheti és e végből a következő javaslatokat terjeszti határozathozatal végett a közgyűlés elé:

a) Határozza el a közgyűlés a vasut építésének folytatását és befejezését és hatalmazza fel a végrehajtó-bizottságot, hogy e végből valamely általa saját belátása szerint teljesen megbízhatónak tartott hazai céggel a szerződést saját hatáskörében és saját belátása szerint megállapítandó ár- és feltételek mellett megköttesse.

b) Határozza el a közgyűlés 9,288,800 korona névértékű évi 4 százalékkal utólagosan félévénként kamatozandó és 50 év alatt a megállapított törlesztési terv szerint visszafizetendő, a vasut átlagára első helyen bekebelezendő elsőbbségi kötvények kibocsátása útján beszerzendő kölcsön felvételét és bizza meg a végrehajtó-bizottságot, hogy a kölcsön megkötését, illetve az ennek beszerzése céljából kibocsátandó elsőbbségi kötvények elhelyezését saját hatáskörében és saját belátása szerint eszközöltesse.

A kölcsön felvétele, illetve a kölcsönkötvények elhelyezése csak úgy lévén elérhető, ha azok kamatoztatása és visszafizetése iránt a M. Kir. Államvasutak a társasággal egyetemlegesen a fizetési kötelezettséget feltétlenül vállalják, mely kötelezettség vállalása pedig a M. Kir. Államvasutakra nézve csak úgy lehet, ha fenti fizetési kötelezettségük erejéig és azok biztosítási és kielégítési alapja gyanánt a vasut üzletjövendelmei az üzemi díjszabási jog korlátlan átengedése mellett részükre feltétlenül lekötötnék, ennélfogva az igazgatóság javasolja, hogy a közgyűlés a M. Kir. Államvasutak ezen kikötését fogadja el és hatalmazza fel a végrehajtó-bizottságot, hogy a vasut üzletének kezelésére vonatkozó és egyrészt a M. Kir. Államvasutaknak a kötvénykölcsön tekintetében való feltétlen fizetési kötelezettségét, másrészt a vasut üzemi jövendelmeinek feltétlen lekötését s a díjszabási jog átengedését is tartalmazó üzletkezelési szerződést saját hatáskörében és saját belátása szerint megköttesse.

Az igazgatóság ezen javaslatát azon hozzáadással terjeszti a közgyűlés elé, hogy azoknak kormányhatósági jóváhagyása illetékes helyen nyert értesülése szerint akadályba ütközni előreláthatólag nem fog.

A közgyűlés az igazgatóság indítványát egyhangulag elfogadta és ennek értelmében az alapszabályokat is módosította. A lényegesebb módosítások a következők:

A társaság Budapesten a kormányval, a m. kir. államvasutak és más vasutak igazgatóságaival, valamint hatóságokkal és intézetekkel való érintkezés céljából állandó ügyvivőseket és hivatalos helyiséget tart.

A részvénytársaság a magyar királyi államvasutak igazgatóságával üzemszerződést köt, amelyben engedélyének egész tartamára a m. királyi államvasutakra ruhazza vasutja üzemének kezelését, valamint a magyar királyi államvasutaknak engedni át a korlátlan díjszabási jogot is. A vasutvonal utófelülvizsgálatának időpontjától kezdve az elsőbbségi kötvénykölcsön, továbbá a magyar királyi államvasutak ezen kölcsönbiztosításából és egyéb előlegezéseiből netán származó követeléseinek végleges letörlesztéseig átengedi végül a társaság a magyar királyi államvasutaknak a társasági ügyek vitelét és minden társasági vagyont és tartalékalap kezelését is.

Az új igazgatóság.

Az elnök ezután felolvasta Abonyi Emil igazgatósági elnök levelét, melyben Abonyi bejelenti a részvénytársaság igazgatóságából való kilépését és igazgatósági elnöki állásáról való lemondását. A közgyűlés a lemondást tudomásul veszi, a felmentvény megadásáról pedig az igazgatósági tagoknak adandó felmentvény feletti határozással együtt a következő közgyűlésen fog határozni.

Cégvezetőnek a közgyűlés egyhangulag Havas Ernőt választotta, mire az elnök köszönetet mondva a kormány képviselőjének és a megjelent részvényeseknek, a közgyűlést bezártá.

A közgyűlés után az új igazgatóság tartott ülést, melyen igazgatósági elnökké egyhangulag Bogdán Zsivkot, alelnökké Varjassy Lajost, Aradváros polgármesterét választották meg. Új igazgatók lettek: Balla Hugó, Dénes Mór, Görög Gyula, Nagy Géza, Szathmáry Gyula, Szávós Sándor, Tedeschkó Armin és még Nyerő község két képviselője.

Aki mindig másért dolgozott

Schwarz Zsigmond városatyajelölt.

Városatya választások lesznek novemberben. Három hely üresedett meg. A jelöltek nevei még nem ismertek. Csak az bizonyos, hogy a törvényhatósági bizottság egy értékes erővel gazdagodik, mert a polgárság elismerésének látható kifejezéséül azt óhajtja, hogy Schwarz Zsigmond elfoglalja az őt már régóta megillető helyet a közgyűlésben. Az ő megválasztását olyan kötelesség teljesítésnek tekintik, amely már halaszthatatlanul esedékes.

Valahányszor megindult az alkotmányos küzdelem és a polgárság szavazatával jelölte ki azokat, akik az ő érdekeit a város tanácskozó termében képviseljék, Schwarz Zsigmond dolgozott legtöbbet, küzdött legbuzgóbban és segítette a jelölteket győzelemhez. Fáradhatatlanul és önzetlenül. Nem kért részt magának abból a megtiszteltetésből, mely a kitüntető bizalom révén, a mandátumhoz jutott városatyának, az ő lelkes agitálása folytán kijutott. A küzdelem volt az öröme, melyet ott a harc hevében élvezett és a hullámok elcsillapultával szerényen félreállott. Most úgy érzi mindenki, hogy ő van soron. Réá vár a mandátum, melynek erejével hathatósabban valósíthatja meg életelőjét — a másért való dolgozást.

Csak most veszik észre, hogy Schwarz Zsigmond nem volt ez ideig városatya. Olyan magától értetődőnek tudják, hogy szóval és üléssel bírjon Arad város szenátusában érdemei és rátermettsége révén, hogy szinte csodálkozva kiáltanak fel: hát Schwarz Zsigát még csak most fogják bevalasztani?

Nem vehető zokon a csodálkozóknak ez a kérdése. Nem érezhetnek lelkiismereti furdalást kötelesség lerovásának elmulasztása miatt. Schwarz Zsigában van a hiba. Annyit és oly szívvél-lelélekkel foglalkozott évtizedeken át közügyekkel, mások ügyes-bajos dolgával, hogy megfeledezett önmagáról. Nem is gondolt arra, hogy a munkásságán kívül ő is van olyan legény, aki a polgártársai halájjára számíthat.

Most, hogy mindenki önként és természetesen reagondol, hogy oda állítsa arra a helyre, melyen éppen úgy megállja a sarat, mint eddig mindenütt, ahol alkalma volt emberi és polgári erőnyeit érvényesíteni, bizonyára ő csodálkozik afelett legjobban, amit a Kossuth-szobor megteremtésének hosszú évtizede folyamán csak ő nem vett észre. Tíz esztendő kemény és sokszor elkeserítő munkájában természetesen találta, hogy ő fárad, ő gyűjti a filléreket. A fáradságos uton csupa szin és hangulat volt körötte. Éppen úgy mint ahogy most a városatya választást mindenki színesnek és hangulatosnak fogja találni. Azért most Schwarz Zsigát kell megválasztani, aki szónoki képességével, éles logikájával napról-napra újabb és újabb érvekkel győzte meg a közönséget a szobor megalkotásának dicső voltáról. Sokszor gondoltak arra az emberek, vajha a magyar parlamentben a honatyák olyan lelkesedéssel, olyan

felkészültséggel teljesítenék kötelességeiket egy eszme küzdelmében, mint a hogy ez az egyszerű polgár megcselekedte és példaadóan a város parlamentjében is megfogja cselekedni.

A koronatanács után. A bankcsoport agitációja.

Távirati tudósítás.

Arad, október 21.

A koronatanácsot követő mai nap semmi nevezetes politikai eseményt nem hozott. A függetlenségi párt ugynevezett bankcsoportja, képviselői körökben és nyilatkozatokban erősen hangoztatja, hogy Kossuth Ferenc és a függetlenségi párt a koalíció fenntartásába ma sem megy bele és törhetetlenül ragaszkodik álláspontjához.

A válságról szóló tudósításunk itt következik:

Justh Gyula nyilatkozatai.

Függetlenségi körökben sokat foglalkoztak ma Justh Gyulának egy kijelentésével. Justh kijelentette több képviselő előtt, hogy dacára a koronatanácson történeteknek, önálló bank nélkül nincs és nem lehet kibontakozás. Csodálkozásának adott kifejezést a fölött, hogy a magyar király a magyar nemzetnek ezt a legsajátabb követelését nem veszi figyelembe.

Kossuth Ferenc ma délelőtt tizenegy órakor jelent meg a kereskedelmi minisztériumban. Magához kérte Justh Gyulát és Holló Lajost, akikkel hosszasan tanácskozott.

Justh Gyula és Holló Lajos háromnegyed egykor távozott el Kossuth Ferencről. Egy hírlapíró beszélgetést folytatott Justh Gyulával:

— Döntés nem történt — jegyezte meg tréfásan Justh. — Kossuth elmondta a tegnapi eseményekből azt, amit elmondhatott, mi pedig tudomásul vettük.

— Változott a helyzet? — kérdezte egy hírlapíró.

— Nemcsak a helyzet nem változott — felelte Justh Gyula — hanem a mi felfogásunk sem.

— Lesz-e, kegyelmes uram, intéző-bizottsági ülés vagy pártértekezlet?

— Nincsen tudomásom róla.

— Közelebbi időben várhatók-e kihallgatások? — kérdezte végül a hírlapíró.

— Arról sem tudok semmit.

A harcias bankcsoport.

A bankcsoport tagjai meg vannak győződve arról, hogy a tanácskozások, a melyeket a kormány tagjai megindítanak a különböző pártok vezérférfiaival, nem fognak eredményre vezetni. A koronatanács nem változtatott semmit a helyzeten.

A függetlenségi párt egy nagy befolyású tagja egy újságíró előtt ezt a kijelentést tette:

— Előre tudtuk és hangoztattuk is, hogy a koronatanács nem fogja előre vinni a válságot. Nem is vitte előre egyetlen lépéssel sem. Azonban mégis megértettük azt az üzenetet, amelyet a király küldött nekünk, burkoltan bár, de mégis elég érthetően. Az üzenet az volt, hogy ő a válságot alkotmányosan akarja megoldani és ezért meghagyta a kormány tagjainak, hogy tárgyaljanak a pártokkal és teremtsenek békét. Ugy látszik Bécsben nagyon jól tudják, hogy itt minden tárgyalás hiábavaló lesz. És akkor, ha minden kísérlet meg fog hiúsulni, (pedig meghiusul bizonyára valamennyi) az alkotmányellenesség kérdése fog előtérbe nyomulni. Ez burkoltan, ki nem mondva, de mindezt sejtve azt jeleni, hogy a bankcsoport mondjon le mindenképpen a bank szétválasztásról, különben baj lesz és jön az alkotmány-

ellenesség. Mi azonban soha és semmiképpen nem fogunk leszerelni. El vagyunk készülve mindenre. Arra is, hogy erőszakkal le fognak törni bennünket. Az újabb nemzeti ellenállástól nem riadunk vissza.

Hasonlóképpen harcias nyilatkozatot tett Holló Lajos, aki ezeket mondta:

— A függetlenségi párt nagy türelemmel várja a válság fejleményeit. Egyáltalában semmitse jelent az, hogy most újabb tárgyalások indultak meg a koalíció érdekében. A függetlenségi pártnak eltökélt szándéka kitarítani álláspontja mellett és ha Tisza idejében az egész 67-es párttal szemben megtudta helyét állani, mennyivel inkább helyt áll majd most, mikor csak a 67-esek egyik töredékével áll szemben.

Barabás és a mérsékelték

Egy fővárosi hírlapíró megkérdezte Barabás Béla véleményét a tegnapi koronatanácsról. Barabás ezeket mondta:

— Megfigyelendő, hogy Kossuth Ferencre milyen hatással volt a tanácskozás és van-e kilátás arra, hogy olyan béke létesüljön, mely teljesíti a nemzet törvényes kívánságait, például a bankkérdésben és a választói jog terén. Ha e két kérdés a nemzet igényeinek megfelelően oldatik meg, akkor oda kell igyekezni, hogy az erőket összetartsuk és kerüljünk mindent, ami szétforgácsolná a függetlenségi pártot, mert az erő mindig erő. A függetlenségi pártnak egyetértőnek kell lenni és kívánatos, hogy a radikálisabb gondolkodásúak kiválása elkerültesse. Ha együtt marad a párt, akkor a maga teljes erejében inkább lehet aztán Kossuth szavára engedékenyebb.

Wekerle elutazása.

Wekerle Sándor miniszterelnök korán reggel megjelent a miniszterelnökségen, ahol hivatalos ügyeket intézett el. Tíz órakor eltávozott a miniszterelnökségről, hogy több magánlátogatást tegyen. Később kihajtatott a pályaudvarra és egynapi tartózkodásra Dínosra utazott.

SPORT.

Az aradi korcsolyázó egyesület ma délután, Tedeschi Viktor elnöklésével tartotta rendes évi közgyűlését. A választmány jelentése szerint az elmúlt korcsolyaszézon december 7-től március 11-ig tartott, tehát egyike volt a legkiadósabbaknak. Az egyesületnek 215 rendes és 134 családbeli tagja van; készpénzvagyona 15,719 korona 84 fillér. A városligetűtő csolnakjait 930 személy használta. A választmány sajnálattal jelentette be a közgyűlésnek, hogy Szalay Károly dr. az egyesületnél viselt tükéri, Boros Iván pedig az igazgatói tisztségről lemondott. A közgyűlés mindkettejük működése fölött elismerését fejezte ki. A pénztári jelentést, amelyet Szilágyi György pénztáros terjesztett elő, tudomásul vették s a fölmentést megadták. A választmány javaslatára, a korcsolyapálya fentartásának egyre szaporodó költségei miatt, elhatározták, hogy a diák-évdjegyek árát 4 koronáról 5-re emelik föl. Az indítványok során Marcell Kornél a pályának és a csarnoknak az elmúlt évben tapasztalt hiányait és hibáit hozta föl, amire Tedeschi Viktor elnök kijelentette, hogy azok orvoslására már megtörténtek az intézkedések, részben pedig azzal a választmány haladéktalanul foglalkozni fog. Ezután a tisztújítás következett, amelyet korelnökként Steinhardt Mór dr. vezetett. Az egyesület új tisztikarát a következőképp alakították meg:

Elnök: Párecz György. Alelnök: Boros-Vida. Igazgatók: Tedeschi Viktor és Laczay

Gyula. Ügyész: Páris Lajos dr. Titkár: Neidenbach Ödön. Pénztáros: Szilágyi György. Ellenőr: Tones Ferenc. Jegyző: Dániel Péter. Választmányi tagok: Aknay Andor, Dálnoki Nagy Lajos, Dániel Endre, Kabdebó János dr., Köpf János dr., Nachtnébel Ödön, Parecz Béla dr., Szalay Károly dr., Steinitzer Pál dr., Szathmáry János, Steinhart Mór dr., Vannay Gyula.

Választmányi póttagok: Keller Iván, Fleischmann Jenő, Szalay Dezső dr., Viezer Aladár. Számvizsgáló-bizottság: Probst Mihály elnök, Hegyi Albert, Singer Gyula.

A spanyol forradalom.

Alfonz király beteg. — A kormány bukása.

Távirati tudósítás.

Arad, október 21

Ferrer kivégzése miatt a spanyol nép boszút kíván és boszuját kitölti azokon, akik a tudomány apostolát megölették. Megbízható jelentések szerint Alfonz királyt idegbeteggá tették az izgalom és a nép fenyegetése következtében *nem mer az utcára se menni*. A spanyol miniszterelnök, a kinek nagy szerepe volt Ferrer meggyilkoltatásában, ma kénytelen volt beadni lemondását a folytonos támadások következtében.

Mai távirataink itt következnek:

Zavarok a kamarában.

Madridból táviratozzák: A hadügyminiszter a kamara ülésén cáfolja, hogy Barcelona a Melillába történt csapatszállítások következtében katonaság nélkül maradt. Indokolja a hadjárat alkalmából tett intézkedéseket és dicséri a barcelonai csapatok magatartását, amennyiben a lehetőség szerint kerültek a vérontást. Moret fentartja állítását, hogy a hadügyminiszter a barcelonai események alkalmával nem járt el kellő óvatossággal. Moret és a belügyminiszter között, aki élesen elítéli a sajtót, heves kontroverziák keletkeznek. Az ellenzék lármás jeleneteket inscenál. A miniszter kijelenti, hogy a fenyegetések és erőszakosságok dacára megmarad a helyén. Az Imparcial jelentése szerint a kamara ülése végén Canaleias és a belügyminiszter között heves incidens keletkezett.

A kamara folytatólagos ülésén az elnök szüntelenül cseppet, de nem képes a rendet helyreállítani. A miniszter további fejtegetései során kijelenti, el van határozva, hogy a nyilvános tüntetést, amely készülöben van, megakadályozza. Az ellenzék szüntelen tumultusa következtében a miniszter nem fejezheti be beszédét, amelyet a kormánypártiak élénk tettezéssel fogadnak. Az elnök kénytelen az ülést felfüggeszteni.

A miniszterelnök ellen.

Madridból táviratozzák: Egy bizottság, mely Perez Galdoz íróból és több parlamenti és városi képviselőből áll, engedélyt kért egy nagy tüntető népgyűlésre, melyet a jövő vasárnap a pradon akarnak megtartani. A tüntetés célja az volna, hogy nagyobb nyomtatékot adjon annak az általánosan nyilvánított óhajnak, hogy Maura miniszterelnök mondjon le és soha ne kerüljön többé a kormányügyek élére. Az esetre, ha a gyűlést nem engedélyeznék, előreláthatólag nemcsak a fővárosban, de a vidéken is zavargások fognak kitörni.

Madridból táviratozzák: Maura miniszterelnök, tekintettel az utóbbi napok eseményeire és Ferrer kivégeztése miatti hangulatra, tekintettel to-

vább arra, hogy a spanyol belügyminiszter kijelentette, hogy nem hajlandó tovább Maurával egy uton haladni, — *ma beadta lemondását*. A király elfogadta a lemondást. A miniszterelnök utódára nézve bizonyosat még nem tudnak.

A spanyol király ítélete.

Londonból táviratozzák: A „Daily Chronicle“ az alábbi táviratot közli madridi levelezőjének a tollából, aki a spanyol udvar hangulatát így ecseteli:

A legutóbbi napok eseményei Alfonz király különben is gyöngye egészségét annyira megtámadták, hogy az orvosok komolyan aggódnak és különösen attól félnek, hogy *ujabb izgalmaknak a király idegrendszerére már nem tudna ellentállani*. Ez a veszedelem azonban nagyonis fenyegető, mert mint a kormány köreiből is tudják, nemcsak az anarchisták, de a mérsékelt elemek is készülnek rá, hogy Ferrer halálát megboszulják. Az udvarnál nagyon rettegnak az anarchistáktól. A király saját palotájának a foglya, kénytelen minde nnapos sétakocsizásairól lemondani és *nem mer kimozdulni a palotából*, melyet minden oldalról erős katonai csapatok őriznek és mindenkit, aki bemegy, vagy kijön, megvizsgálják. A miniszterek palotáit is katonai kordon őrzi. A miniszterek lakásaiból csak katonai fedezettel távozhatnak.

Berlinből táviratozzák: A „Tageblatt“ közlése egy madridi egyetemi hallgató levelét, melyben a levél írója ezeket mondja:

Alfonz királyt október 14-én, mikor a Comedia-színházba belépett, *kifütyölték*. A közönség úgy zajongott, hogy a király kénytelen volt visszavonulni. A miniszterelnök palotáit csapatok őrzik, mert 13-án éjjel *felakarták gyújtani*. Európától egészen el vagyunk vágva. Külföldi ujságok behozatala tilos.

Lombroso és Ferrer.

Florenzből táviratozzák: Lombroso néhány órával halála előtt, az Avantine szerkesztőségéhez a következő táviratot küldötte:

Szerény nevemben én is tiltakozom Ferrer meggyilkolása ellen. E férfiú kivégzése nem más, mint egy közönséges büntetés.

Lombroso.

Megkínzott spanyol nők.

A Pesti Napló közli ezt a madridi levelet, amely azt bizonyítja, hogy Spanyolországban teljes kegyetlenségében föltámadt a régi inkvizíció:

Ferrer kivégzésének és az intelligens, szabadon gondolkodó, haladó elemek, valamint a protestánsok üldözésének olyan háttéréről akarok beszámolni, amely eddig nyilvánosságra nem került és amelynek hallatára meg kell borzadnia minden egészséges érzésű embernek. Amikor a király nászmenetét Morral bombája megzavarta, ezt a tettet az új erőre kapott gyűlölködő reakció és klerikalizmus és a Spanyolországban mindenható jezsuiták a haladás, gondolkodás, valamint a protestánsok ellen való hadjáratra akarták fölhasználni. Így került Ferrer is vád alá. Aktákat gyártottak ellene és

csak a fölzuduló európai közvéleménynek köszönhető, hogy ez a kitűnő ember rendes polgári bíróság elé került. Ez a bíróság azután kiderítette és kimondotta, hogy az az akta, aminek alapján Ferrer a merénylet szerzőségével vádolták, *hamisítvány*, egy jezsuita osiálta.

Ferrer ki kellett bocsátani. A királyllyal azonban elhitették, hogy ez az ember tört az ő élete és fiatal boldogsága ellen és Alfonz király Ferrer személyesen gyűlölte. Amikor most a marokkói expedíció után kitört a barcelonai rebellió, itt volt az alkalom, hogy a sötétség emberei az ő nagy ellenfelüket elveszítsék. Sikertült Ferrer ügyét katonai bíróság elé vinni, ahol felhasználták az a régi aktát is, amelyről egy polgári bíróság már kimondotta, hogy hamisítvány és hamisítottak még ujakat hozzá. A testőrség, a Guardia Civile tisztjei voltak a bírák. Ezeket a tiszteket mind jezsuiták nevelték és ma is jezsuita kongregációk tagjai. Ferrer tulajdonképpen a jezsuiták ítelték halálra, mintha évszázadokkal ezelőtt azt inkvizíció dominikánusai előtt állt volna. A király nem adott kegyelmet neki: örült, hogy boszút állhat régi gyűlölt ellenfelén.

De Ferrer kivégzése csak egy mozzanata annak a borzalmas üldözésnek, ami most Spanyolországban folyik. Amikor a barcelonai fölkelést leverték, a madridi püspök általános szabadgondolkodó- és protestáns-gyilkolást akart elrendelni. A kormány csak nagy nehezen tudta Alfonz királyt rávenni, hogy a madridi Szent-Bertalan-éjt megakadályozza. Minden világosan gondolkodó, minden haladni vágyó embernek, valamint a protestánsoknak kegyetlen üldözése azonban megkezdődött. A montjuichi vár börtönei teli vannak protestánsokkal, radikálisokkal, munkás szakszervezetek vezetőivel, szociálistákkal, akiket mind anarchistáknak neveznek. Férfiak, nők, aggok, gyermekek vegyest kínlódnak ott. És ezekben a sötét börtönökben borzasztó dolgok történnek. Néhány fajtáját az ott alkalmazott kínzásoknak, amilyent csak a bikaviadalokban edzett spanyol fantázia találhat ki, elmondom:

Az ágy-kínzás például az, hogy a foglyot egy ágyrak nevezett érclapra kötözik, hogy meg nem mozdulhat és a lapot alulról fűtik. Naponként legalább egy órát szenved itt a fogoly; három napi ilyen kínzás egész életére nyomorékká teszi. Megtalálhatók a hűvelyszorítók is, de modern gépezetre alkalmazva. Villamos áramot is használnak kínzásra. Új módszer azonkívül a tű-kínzás is. Egy deszkára rákötözik a fogoly kezét; a deszkán vagy egy tuat hegyes, erős tűt döfnek át, úgy hogy a fogoly kezébe hatol. Ezek után nincs az a hatalmas ember, aki ne azt vallaná, amit diktálnak neki. A fogoly nők sorsa még borzalmasabb. Durva fogházőrök, akik mind a Spanyolországban rendkívül elterjedt vérbajban szenvednek, egymás kezére adják őket. Vallás közben meztelen mellüket virgácsolják. Fejletlen lányokat rontanak meg. Legujabban rájöttek, hogy a patkányok is alkalmasak a foglyok gyötülésére. Összekötözik őket, sebeket vágják a testükön és a falánk patkányok tucatai esnek aztán neki a nyomorult tehetetlenek nyílt, vérző sebeinek...

Es ezzel az országgal, ahol ilyen dolgok történnek, ahol ilyen állapotok vannak, közlekedik a művelt Európa. Ennek az elvetemült rendszernek a királyát fogadta ujongva Páris és Budapest!... De talán a legyilkolt Ferrer vére nem folyt hiába és az ő kivégzése nyomán támadt felháborodás megtermi a forradalom tisztító viharát.

Kasszafurók.

Betörés — olajos vésővel.

Távirati tudósítás.

Arad, október 21.

Az éjszaka ismét életjelt adtak magukról a budapesti kasszafurók. A Hagenmacher-féle sörgyár részvénytársaság budapesti, Kádár-utca 5. sz. a. irodáját és raktárát látogatták meg, ahol feltörték a nagy vas pénzszekrényt és elvittek belőle 6500 koronát.

A Kádár-utca 5. számú ház földszintjén az 1. ajtó szám alatt van a Hagenmacher féle sörgyár irodája. A bejárat a kapu alól nyílik, a helyiség ablakai pedig az utcai frontot foglalják el. Tegnap este Greisitz Lajos üzleti szolga gondosan bezárta az ablakok és ajtó vasredőnyeit és 5 távozott el utoljára. Ma reggel hat órakor, amikor felakarta nyitni az irodát, feltűnt, hogy a vasredőny a kulcs egyszerű megfordítása után nyitva van, holott emlékezett, hogy tegnap kétszer fordította rá a kulcsot. Felhuzta a redőnyt s nagy megdöbbenéssel látta, hogy a belső ajtó, amelyet tegnap este szintén bezárt, nyitva van. Rosszat sejtett, gyufát gyújtott és körülvizsgálva a helyiséget, csakhamar konstataulta, hogy betörők jártak az irodában.

A sarokban a fal mellett levő nagy pénzszekrény meg volt fordítva, a hátsó részen hatalmas nyílás tátongott. A pénztárhelyiség irányában levő ablak is nyitva volt. Greisitz nyomban értesítette ugyanabban a házban, a második emeleten lakó pénztárost, Tettau Gyulát, aki viszont a főkapitányságnál jelentette az esetet. A rendőrségről Krecsányi Kálmán rendőrtanácsos ment ki több detektívvel a helyszínre. A szemle alkalmával megállapították, hogy gyakorlott kezű betörők dolgoztak a sörgyár irodájában. A hatalmas pénzszekrényt elmozdították a helyéből, úgy hogy hozzáférhettek a hátsó falához. Először a felső trezor irányában bontották ki a páncél falat. Négyszög alakban 25 centiméter hosszú és 15 centiméter széles nyílást vágtak. A négyszögnek csak három vonalát furták ki és úgy feszítették le a páncéldarabot. Azután a trezor acél falán vágtak akkora nyílást, hogy kézzel belehetett nyulni és kiszedték a trezor tartalmát. Harmincezer koronát érő Kereskedelmi Bank-részvény volt benne. Ugylátszik ez nem kellett a betörőknek, mert az értékpapírt a földre szórták és folytatták a vasszekrény felbontását.

A közép-trezor irányában vágtak most a felsőhöz hasonló nagyságu és formájú nyílást. Ezt a munkát siker koronázta. A középső trezorban 6500 korona készpénzt találtak aranyban, bankjegyekben és ezüstben. A betörők vésővel és kalapáccsal dolgoztak oly módon, hogy a vésőt az áttüzesedés megállítására folyton olajozták. A pénzszekrény körül nagy olajnyomokat találtak. A kassza felbontása nagy zajjal járhatott és csodálatos, hogy a házban senki sem hallotta a betörők munkáját. A középső trezorban több mintazsákban árpa volt. A betörők azt hitték, hogy a zacskókban is pénz van, felbontottak egyet s mikor látták, hogy árpa van benne, az árpát kiszórták s a zsákba rakták a pénzt. A kis zsákon „Grünfeld Sándor Szikszó” felírás van beszöve. A betörők az utca felőli ablakon át távoztak. Valószínű, hogy a házban már kapucukás előtt rejtőztek el és csak éjfél tájban fogtak munkához. Tettau pénztáros ugyanis éjszaka tizenegy óra tájban tért haza, tizenkettőig ébren volt és semmi zajt nem hallott. Érdekes, hogy a ma nap a magyar-himlei körjegyzői hivatalban is

olajos vésővel, teljesen hasonló módon törték fel a pénzszekrényt.

A fővárosi rendőrség széleskörű nyomozást indított, hogy a kasszafurókat kézre kerithesse.

IRODALOM ÉS MŰVESZET.

A színház műsora:

Péntek: Elvált asszony, operett. Bemutató előadás. (C bérlet)

Szombat: Elvált asszony, operett. (A bérlet)

„Az elvált asszony” főpróbája.

Fall Leó Az elvált asszony-a, ez a híres, kedvesen pikáns szép hölgy, diadalmas körútjában ma Aradra érkezik. Leadja névjegyet az aradi színházi közönségnek, bemutatkozik és — előre megjósolhatjuk, a publikum itt fogja tartani. Egyhamar nem engedi el. Az elvált asszony valami csodálatos varázsszert hordoz magával, amellyel magához vonzza az embereket. Kedves, behizelgő és finom. A siker kulcsát annyiszor fordítja meg a zárban, ahányszor akarja. A zár mindég engedelmeskedik.

Az elvált asszony rokona a Vig özvegynek és a Dollárkirálynő-nek, de azért mindhárom hölgynek különböző az egyénisége. Csak a népszerűség az, amiben nem tudják egymást túlléptetni. Pénteken este — ragyogó meleg színházi est lesz, — megjelenik Az elvált asszony, hogy megmutassa a telt háznak: mennyire méltó arra az ünnepélyes fogadtatásra és érdeklődéstejes várakozásra, amelyben része lesz.

Ma délelőtt folyt le a darab főpróbája. Az elvált asszony Bécsben több mint ötszázszor került színre és a Vig özvegy nagy sikere óta a sajtó krónikásai nem jegyezték fel hasonló méretű sláger darabot, mint ezt. Az aradi színház igazgatója nagy áldozatkészséggel és körültekintő figyelemmel hozza színre ezt a diadalmas operettet. A társulat teljes hat hétig készült erre a zenéileg is erős koncepciójú műre. Az előadás pompásan gördül. A nagyszerű operett abban is különbözik az utóbbi években színre került operettektől, hogy a szöveg is bonyodalmas. Helyenként humeros, pajzán, máshol pedig drámai cselekménnyel bír.

Az operett hollandi miljöben játszódik le. Az első felvonás a törvényszék tárgyaló termében, a második egy elegáns estélyen játszódik, míg a harmadik felvonásban egy hollandiai bucsut lesz alkalmunk szemlélni.

A társulat legjava erőit vitte a darabba. A két női főszerepet Dióssy Nusi (Jana) és Rontay Boriska (Gonda) játsszák. Elárulhatjuk, hogy mindkettő meglepetésszerűen fog megjelenni. Dióssy Nusi toalettjei és kalapjai egyszerűen szenzációcsák.

A férfi főszerepet (Karel) B. Szabó játssza, de jelentős szerepekben fognak fellépni Beregi, Várnai, Boda, Zalai Margit és Polgár Sándor is.

Előre látható tehát, hogy Az elvált asszony bemutatkozása Aradon is eseményszámba megy és a darab hosszú ideig fog műsoron maradni. Hiszen egyes énekszámok népszerűségét mi sem jellemzi jobban, minthogy lépten-nyomon, már rég hallhatjuk őket. Nagyon fog tetszeni Rontay Boriska (Gonda) belépője, bizonyára sok tapsot kap majd Dióssy Nusi és B. Szabó „Adj rá kezét!” kezdetű duettje, valamint Rontay Boriska és B. Szabó duettje is.

A darabot Polgár Sándor rendezti avatott kézzel, míg a zenekart a színház ügyes karmestere, Csányi Mátyás fogja dirigálni.

Zomotor.

* „A Holnap” Aradon. A közel jövőben jelentékeny irodalmi eseményben lesz része az aradi közönségnek. November hó 4-én ugyanis „A Holnap” modern irodalmi társaság felolvasó-estélyt rendez Aradon. Az estély legérdekesebb-pontja lesz Ady Endrének, az új magyar költőnek a fölolvása. Ady Endrét nem kell már az aradi közönségnek bemutatnunk. A közelmúltban lezajlott irodalmi harcok alatt csaknem naponként hallhattunk véleményeket és támadásokat az ő irodalmi munkásságáról. A felolvasók között látjuk majd Dénes Sándor drt, „A Holnap” elnökét, Dutka Ákost, akinél finomabb pastelleket szavakkal nem sokat rajzoltak, Emőd Tamást, a magyar kálmista Rinbaut. Ott lesz közöttük az aradiak előtt jólismert Franyó Zoltán s Juhász Gyula. És nem feledhetjük ki Manojlovitch Theodort, a külföldön is előnyösen ismert német lyrikust, Ady Andre és a többi új magyar költő verseinek német fordítóját és Reinitz Béla dr., az Ady-versek megzenésítőjét sem. Ezek jelen lesznek és szerepelni fognak „A Holnap” november hó 4-iki felolvasó estélyén. Az estét „A Holnap” társaság megbízásából Franyó Zoltán rendezti. A matinén Faragó Rezső kiváló kellegánk tölti be a konferanszié tisztét.

* Treville felléptei. Yvonne de Treville, a világhírű francia énekesnő négy estén át lesz az aradi színház vendége. A művésznő felléptei valóságos művészi eseményt jelentettek mindig Aradon s így nem csodálatos, ha az érdeklődés már most nagy mértékben nyilvánul meg. Treville első fellépte október 26-ikán, kedden lesz a Traviata-ban. Október 29-ikén, pénteken a Lucia címszerepét éneklí a művésznő, november 2-ikán, kedden a Szevillai borbélyban lép föl Treville, november 4-ikén, csütörtökön pedig nagyarányú hangversenyt rendez, amelyen legjobb műsorszámait adja elő. Jegyek mind a négy előadásra már válthatók. Arravaló tekintettel, hogy felemelt helyérek lesznek, mind a négy este bérletszűnethen lesz.

* Megszökött tenorista. Hamburgból sürgönnyzik: Meister Károly ismertnevű operett-tenorista, aki Bécsből Karczag és Wallner szinigazgatókkal vívott pofozóversenye miatt volt kénytelen távozni, tegnap a hamburgi színház szubrettjével megszökött.

* A fővárosi lapok Colbertsonról. Pesti Hirlap: Ebben a sápadt arcú, de villogó szemű fiuban van kedély és lélek; játéka nem pusztán kezűgyesség, de igazi művészi géniusz megnyilatkozása. Alkotmány: Az ifjú Colbertsonban egy új hegedűóriással ösmerkedünk meg, aki a legnehezebb feladatokkal oly könnyen és annyi precízióval birkózott meg, hogy a rettegett kritikusi tábor is csodálkozott rajta. Játékának technikai tőkélye meghaladja a Kube-líket, sőt a virtuozitásában az előadás készségben felül is mulja azt. Ami játékában felcsillan, kell, hogy magával ragadja a hallgatóságot. A f. hó 24-iki (vasárnap d. n. 5 órakor) a Fehér Kereszt nagytermében tartandó hangverseny iránt szokatlanul nagy érdeklődés mutatkozik s már igen sok jegy kelt el. Jegyek Kerpel Izó könyvkereskedőnél, a hangverseny rendezőjénél kaphatók 1.50, 2, 4, 6 és 8 koronájával. 3948.

* Új műsor az Urániában. Szinte tömegesen nyújtja az Uránia színház a fényesnél-fényesebb látványokat. Bleriot budapesti felszállásának szenzációs mozgófényképe az új műsoron is szerepel, módot nyújtva a közönségnek, hogy az emlékezetes látványt megismerhesse, emellett olyan új mozgófényképek szerepelnek, hogy az Uránia ismét diadalt fog aratni válogatott műsorával. Napoleon szülőföldjére vezet egy pompás mozgófénykép. Megismerjük Korzika vadregényes hegyvidékeit a korzikaiak speciális életmódjával. A nap leánya című dráma szenzációs tárgyával nagy meglepetésre számíthat. Kivándorlás Auverguba, Franciaország legszebb vidékét varázsolja elénk. Szóval egész garnadával lesz részünk szebbnél-szebb látványosságokban. 791.

Letartóztatott vezérigazgató.

A „Meller” iskolája.

Távirati tudósítás.

Arad, október 21.

Budapesten az utóbbi időben roppant módon elszaporodtak a megszorult emberek kiszákmányolására alakult szövetkezetek és ezek mellékhatásai: a „pénzközvetítők”, „hitelkieszközítő ügynökök”, akik manővereik közben nem egyszer összeütközésbe kerülnek a büntető törvénykönyv paragrafusaiival. Meller Egyed iskolát csinált. Ennek az iskolának nem kevésbé tehetséges tanítványát tartóztatta le ma a budapesti rendőrség. A „bankigazgató ur” épp oly jeles stikliket vitt végbe, mint mestere és hasonló sorsra is jutott. Már a rendőrség foglya.

Az esetről a következőkben számolunk be:

A budapesti rendőrség ma letartóztatta Fränkl Ernőt, a Pesti Mezőgazdasági Bank Rt. vezérigazgatóját. A Nagymező-utcában volt ez a banknak nevezett pénzügyintézet, mely ellen az utóbbi időben két feljelentés érkezett be.

Az első Galgóczy Istvánné szül. Szuhányi Ilona főszolgabíró özvegye tette. Galgóczynét az igazgató ur teljesen kiforgatta vagyonából. A főszolgabíróné egy 70000 koronáról szóló takarékpénztári könyvet kapott ajándékba Halmi János szatmári gazdálkodótól, amely könyvet a Szatmári Mezőgazdasági és Iparbanknál állították ki. Galgóczyné fel akarta venni az összeget, a bankhoz fordult, de ez azt válaszolta, hogy ily nagy összeget csupán felmondásra fizethet ki. Galgóczynét Kelemen Samu orsz. képvis. Fränkl bankjához utasította, aki felajánlotta, hogy átad egy 50.000 koronáról kiállított takarékkönyvet, amely az ő bankjára szól és nevére ír 50 darab 100 kor. névértékű részvényt, az ügyvédnek fizet 5550 koronát, a fennmaradó összeg az ő tiszteletdíja. Galgóczyné belement a különös üzletbe.

Időközben meghalt Halmi János és a rokonok azt kezdték rebesgetni, hogy Galgóczyné jogtalanul jutott a takarékkönyvhöz. Fränklnek kapóra jött ez a kifogás, kijelentette, hogy addig, míg az ügy nem tisztázódik, egy krajcárt se fizet. Galgóczyné nyomorba jutott, nagy könyörgéseire 10—20 koronákat adott neki Fränkl. Mikor az összeg pár száz koronára felgyülemlett, az igazgató elismervényt vett Galgóczynétől, hogy több neki nem jár. Azután egy 2000 korona értékű autóbilt adott el az asszonynak 10.000 koronáért és más értéktelen dolgokat. Végül elszámolt az asszonynak, melynek értelmében Galgóczynénak nem jár egy fillér se, sőt a minapában még ő perelte az asszonyt. Végül is Galgóczyné végső elkeseredésében feljelentést tett az igazgató ellen a rendőrségen.

A másik feljelentést a Magyar Órapar Termelőszövetkezet tette. Ez a szövetkezet 15000 korona szubvencióért folyamodott az államhoz. A kereskedelmi miniszterium azt válaszolta, hogy csak az esetben ad hozzájárulást, ha 60000 korona értékű részjegye lesz a szövetkezetnek elhelyezve valamely banknál és lesz 10000 korona állótkéje. Fränkl magára vállalt 30000 korona értékű jegyzést azzal a feltétellel, hogy ő lesz a szövetkezet igazgatója és felkérte az alapítókat, hogy a 10000 koronát, amely időközben összegyűlt, az ő bankjánál helyezték el, amit meg is tettek. A vége a dolognak az lett, hogy az állam nem adta meg a szubvenciót, Fränkl pedig a 10000 koronát igazgatói fizetés és egyebek fejében elszámolta aképen, hogy még neki járt 169 korona.

A rendőrség az igazgatót mindkét ügyben ma délelőtt hallgatta ki és kihallgatás után letartóztatta.

Fränkl, Meller Egyedhez hasonló pénzügynök volt eleinte, gyanús dolgokkal kezdte pályáját, zuglapokat szerkesztett és Budapest éjjeli világában nagyon ismerős volt, aki nem egy ízben bőkezűen szórta a pénzt a mulatóshölgyeknek.

Püspök a rablók kezében.

Elfogott vadásztársaság.

Távirati tudósítás.

Arad, október 21.

Kellemetlen kalandja volt egy olasz püspöknek, akit két rokonával együtt az olasz brigantik elhurcoltak és csak nagy váltságdíj ellenében engedték szabadon.

Francesco Verga püspök már évek óta Bassanóban szokta tölteni a nyarat. Ott az egész környék ismeri. A püspök már kora tavasszal elhagyja Rómát és késő őszig birtokán tartózkodik. A főpap, aki még csak negyvennégy éves, igen erős, edzett férfiú és szenvedelmes vadász. Néha napokig egyedül járja a vidéket, vadra leselkedve.

A múlt hét elején is vadászatra indult öccse és ennek tizenkét éves fia társaságában. A vadászat nem sikerült s a püspök ösvérfogatán nyári lakásába akart visszatérni, midőn az erdő sűrűjéből öt ember tört rájuk s töltött fegyvert szegezve mellőknék. Kényszerítették a kis társaságot, hogy a kocsiról le szálljon. A brigantik széles kendővel kötötték be arcukat, fejükön nagy kámza volt. Két ember a püspök mögé állt, míg három az öccsét és a fiút vezette el ellenkező irányba. Nemsokára hurkot vetettek a főpap lábára s arccal a földre fektették. Néhány perc múlva ilyen helyzetben feküdtek mellette rokonai is. A rablók erre kifosztották áldozataikat. A püspöktől elvették az aranyórát és láncot és 150 lirányi készpénzt. A rablók gunyosan mosolyogtak a sovány zsákmány láttára.

— Ha életben akarnak maradni, legalább hatvanezer lirát kell fizetniök, — mondta a rablók főnöke.

— Még ha egész házamat földuljátok is, akkor sem találtok ennyi pénzt nálam.

A rablók azután már tizezer lirával is megelégedtek volna, végre is ötezer lirát ajánlott nekik a püspök, amit hosszú tanakodás után el is fogadtak. Erre Verga püspök öccsét és kis unokaöccsét haza engedték a következő feltételek mellett: Senkinek egy árva szóval sem szabad elárulniok a kalandot. A visszatérő jöjjön lóháton. Mellén fehér kendő legyen, kezében lámpást tartson. Ha elárulná a rablókat, vagy ha segítség érkezne nyomában, a püspököt azonnal megölik. Este hat órakor ért haza Verga a fiával. Néhány perc múlva összegyűjtötte a kívánt pénzt s mikor a borzalmas kaland az emberek tudomására jutott, az egész falu lakossága vele akart tartani a püspök megszabadítására. De Verga minden segítséget visszautasított, mert félt a rablók bosszujától. Egyedül, a hogy a rablók elbirták, ügetett az erdő felé. Utjában folyton füttyjelzéseket hallott. A rablók megfigyelték az egész uton. Mikor arra a helyre ért, ahol bányát hagyta, lova meghorkant, mert a sűrűből két ember tört elő, akik leszállást parancsoltak. Pár pillanat múlva a rablóvezér előtt állott a váltságdíjjal. A brigantik minden egyes bankjegyet alaposan szemügyre vettek, mert attól félték, hogy megjegyezték őket. Azután komolyan összeveszték egymás kö-

zött, miért elégedtek meg ily csekély váltságdíjjal.

Végre hosszú vita után kijelentették, hogy a püspök szabad. Körben vezették őket a sötét erdőben s eközben oly közel értek a faluhoz, hogy a foglyok jól hallották a szőlő áruló kofák hangját. Szólni azonban nem mertek, mert a rablók a hangok hallatára azonnal késükhöz nyultak. Végre egy távolabbi helyen szabadon bocsátották áldozataikat, miközben illedelmesen jó éjt kívántak. Mire a püspök és öccse késő este a faluba visszatért, minden lélek talpon volt már. A csendőrség is készenlétben várt s a mint a foglyok megérkeztek, röviden kihallgatták őket s nyomban a rablók után eredtek. Rövid hajsza után sikerült is négyet elfogni közülök. Valamennyien környékbeli parasztok.

Ahol mulatnak.

Párisi tánchelyiségek.

Francia lapok — közöttük a legtekintélyesebbek is — hosszú hasábkokban bucsuztatnak egy darab „régis Páris”-t, a Bullier-féle tánctermet. Az alacsony, tarka-barka falu épületet lebontják és helyébe egy nagy bérkaszárnnyát emelnek. A „Bullier-bál”-ok egyelőre megszünnének, Páris egyik legrégebb és legkedveltebb mulatóhelye eltűnik. A lapok hosszú, terjedelmes nekrológot irtak, amelyben úgy a Bullier-bál-okról, mint a párisi többi mulatóhelyekről bőven megemlékeznek.

A párisi tánchelyek virágkora az 1830—1870. években volt; egy ideig a Champs-Éliséen, majd később a Montmartren sorakoztak egymás mellett. Itt volt a „Virágkastély” a Chateau des fleurs, ahol a hölgyek csak kivágott bál ruhákban jelenhettek meg a kínai lámpásokkal tündériesen kivilágított termekben és parkokban. Híres volt a „téli kert”, amelynek pálmái, banánjai, buja déli növényei valóban látványosságok voltak. — Mellette volt a Ranelagh-mulató, amelyből a merész „kankan”-tánc indult világhódító útjára — a dözsölő világba.

A Quartier Latinban két tánchelyiség vetelkedett az ifjuság meghódítására. Az egyik hamarosan letűnt, de a másik, mint Bullier-mulató megmaradt mind a mai napig. Szombaton este és vasárnap este a Bullier-mulató épen olyan volt, mint a többi. Masamód leányok, kimenőt élvező szobalányok, szakácsnők vidáman rugták a port a vasárnapi szabadság élvező kereskedőségekkel, egyetemi hallgatókkal, katonákkal.

De aki a Bullier-bált ismerni akarta, annak csütörtökön kellett a mulatóhelyre menni.

Csütörtökön a diák-negyed mindenik tagja kötelességének tartotta „kis barátó”-ját a bárra elvinni. A Montparnasse-ról, a művésznegyedből beözönlött a sok szobrász és festőművész, mind-egyik magával hozva az ő „model”-jét. Elegáns világiak robogtak elő autóbiljaikon és udvariasan segítették le suhogó selyembe öltözött, ragyogó ékszerektől tündöklő barátjukat. Aztán nem maradtak el a félvilági hölgyek se, akik büszkén léptek a termekbe, ahol pályafutásuk kezdődött és örömmel hallották, amint nevük szájról-szájra röppent.

A legjobb táncosok és táncosnők csütörtökön a Bullierben adtak találkát egymásnak. A „rengő” táncterem egyik sarkában járta a „beston”, a másik sarkában keringőt táncoltak szilajan, fáradhatlanul. A „macsics”-ot vadul, a maga eredeti durvaságában táncolja néhány vállalkozó. Aztán egyszerre végig harsan a jel: — a táncosok mind abba hagyják táncukat és kezdődik a francia négyes. Egymásnak kezet nyujtva kecsesen, vidáman táncoltak a rengő számu párok, a rendező me-

rész fantáziájában megszületett szebbnél-szebb figurákat pontosan, egyszerre, minden zavar, fennakadás nélkül csinálva.

Csak a fesztelen jókedv, az volt külön, mint akármilyen más mulatságon, de a csütörtöki estélyek hangja semmiféle kifogás alá nem eshetik. Durvaságot, gorombáskodást, tolakodó modort senki senkitől el nem türt.

A „Wagram-terem“, a „Tivoli“ színtér régi mulatóhelyei Párisnak, de ezek közönsége már vegyes és különösen a nők azok közé tartoznak, akik állandóan nappal alusznak és akik a párisi mulatóknak oly rossz hírét költötték.

A Bullier-mulató azonban egészen más volt és azért kíséri oly általános sajnálkozás megszüntét.

HIREK.

A nagyszebeni kongresszus tagjai az aradi püspök ellen.

Küldöttség Papp I. Jánosnál.

Távirati tudósítás.

Arad, október 21.

A Nagyszebenben ülésező görögkeleti román kongresszus világi tagjai valóságos hajszát indítottak Papp I. János aradi román püspök ellen, amiért a püspök részt vett az aradi Kossuth-szobor leleplezésén. Vlád Aurél tegnap nyílt ülésen akart interpellálni ez ügyben, de a képviselő a metropolita kivánságára elállott szándékától.

Ebbe azonban Vlád és hivei nem nyugodtak bele. Tegnap este — mint a Keleti Értesítő jelenti — a világi tagok értekezletet tartottak Kozma Partennek, az „Albina“ igazgatójának elnöke alatt. Az értekezlet megbizta Vlád Aurélt és Kázár Aurélt nagyváradi ügyvédet azzal, hogy keressék fel Papp püspököt és közöljék vele az értekezlet határozatát, amely szerint a kongresszusi tagok többsége óhajtja, hogy a püspök a jövőben tartózkodjék minden olyan manifesztációtól, amely a román nép érzelmeit sérti. Papp püspök udvariasan fogadta a küldöttséget, de semmiféle érdemleges nyilatkozatot nem tett.

A kongresszus egyházi tagjainak nagyrésze nem helyesli Vládék eljárását.

— Időjárás. A meteorológiai intézet jelentése szerint a hó 22-én az időjárás: változás nem várható.

— Kossuth-sétány. Nagy Kálmán és Schwarz Zsigmond a Kossuth-társaság nevében beadványt intéztek Arad tanácsához. Beadványuk végén ezt mondják:

Kérjük a tekintetes Törvényhatóságot, hogy megszokott jóakarátát ezuttal is éreztesse és nevezze el a szoborelőtti teret „Kossuth-tér“-ré, a mögötte elterülő részt pedig, „Kossuth-sétány“ nyá.

— Az aradi állomás építése. Az évtizedekig vajudott kérdés rövid időn belül megoldást nyer. Az aradi vasúti felvételi épület építéséhez minden előmunkálat elkészül. E hónap 27-ikén jár le az építési pályázat és mint értesülünk, az aradi osztálymérnökség holnap nyújtja be a városhoz a terveket, hogy az építési engedélyt elnyerje a M. A. V. igazgatósága. A tanács bizonyára sürgősen fogja az építészeti bizottsággal tárgyalni, hogy az engedély megadásának mi se álljon útjában.

— Török vendégek Mezőhegyesen. Az a mintegy kétszáz tagú török küldöttség, amely tegnap Budapestre érkezett, vasárnap Mezőhegyesre fog ellátogatni. A török vendégek, akik között kereskedők, képviselők, hivatalnokok és ujságírók vannak, Szeged felől érkeznek Mezőhegyesre, ahol a méntelep és a különböző gazdasági intézményeket tekintik meg. A küldöttség tagjai között a következők vannak:

Abbedin bég (Szaloniki) kapitány, az új-török bizottság hivatalos kiküldötte, Abdullah Dsemal bég (Strumitza) alprefektus, Adil bég (Szaloniki) az Asr napilap főszerkesztője, Ahmed Nadji bég (Konstantinápoly) udvari titkár, Ahmed Rassim bég (Konstantinápoly), a „Sabah“ napilap szerkesztője, Ahmed Soubhi (Konstantinápoly) vezérkari százados, Akil bég (Serres) polgármester, Ali Riza efendi (Mitrovica) alprefektus, Ali Riza bég (Xanthie) alprefektus, Ali Riza bég (Mont-Athos) alprefektus, Ali Szazai efendi (Sari-Sabau) főpolgármester, Arif bég (Szaloniki) százados, Ashim bég (Konstantinápoly) zászlóaljparancsnok, Atif Mehmed bég (Szaloniki) a Zeman napilap szerkesztője, Azim bég (Konstantinápoly) rendőr-főnök, Bourhanedine bég (Konstantinápoly) őrnagy, Baldji Zia (Konstantinápoly) a „La Turquie“ levelezője, Cadri bég (Konstantinápoly) vezérkari százados, Chefik bég (Konstantinápoly) vezérkari őrnagy, Dervis bég (Mitrovica) csendőrpáncsnok, Dervis Hima bég (Szaloniki) albán főnök, Dsemali bég (Szaloniki) alprefektus, Dsvet bég (Starve) alprefektus, Edhem bég (Konstantinápoly) kapitány, Ellas efendi (Üszküb) kereskedelmi társaság igazgatója, Emin bég (Konstantinápoly) nagyvezíri hiv. aligazgatója, Eumer Nazmi bég (Konstantinápoly) külügyminiszeri tisztviselő, Fehmi bég (Caterine) alprefektus, Fehmi efendi (Szaloniki) csendőrszázados, Feredin K. (Konstantinápoly) százados, Fouad bég (Ipek) törvényszéki ügyész, Galib bég (Konstantinápoly) százados, Hafiz Ibrahim efendi (Ipek) orsz. képviselő, Hafiz Izzed effendi (Szaloniki) százados, Hasmet bég (Szaloniki) bankár, Hassan bég (Konstantinápoly) ezredes, Hassan bég (Konstantinápoly) százados, Hassan effendi (Szaloniki) rendőrkapitány, Hikmed bég (Szaloniki), a Zeman napilap főszerkesztője, Husni bég (Konstantinápoly) adóhivatali igazgató, Ismail bég (Szaloniki) polgármester, Ismail Haki bég (Ipeker. prefektus, Ismail Haki bég (Drama) törvényszéki elnök, Ismail Haki bég (Konstantinápoly) korvett-kapitány, Jussuf efendi (Strumitza) polgárm., Kamel bég (Szaloniki) őrnagy, rendőrszázados, Kiazim bég (Szaloniki) százados, Mahmud bég (Drama) polgármester, Mazhfi bég (Konstantinápoly) alezredes, Mehmed Ali efendi (Szaloniki) törvényszéki bíró, Mehmed Ali bég (Konstantinápoly) kapitány, Mehmed Enissi bég (Konstantinápoly) korvett-kapitány, Mehmed Mouktar bég (Konstantinápoly), a Divan pecsétőre, Mehmed Rechad bása (Konstantinápoly) városi tanácsos, Mehmed Tefik efendi (Istio) százados, Mufid bég (Konstantinápoly) kormányzósági titkár, Náfiz bég (Szaloniki) őrnagy, Náfiz bég (Szaloniki) csendőrszázados, Naki bég (Szaloniki) térparancsnok, az új-török bizottság hivatalos kiküldötte, Nouri bég (Konstantinápoly) kapitány, Nushed bég (Kozana) prefektus, Riza Tefik bég dr. (Konstantinápoly) orsz. képviselő, Sakir bég (Szaloniki) őrnagy, Servet bég dr. (Szaloniki) törzsorvos, Sizzi bég (Konstantinápoly) kapitány, Suleiman efendi (Xanthie) vizsgálóbíró, Suleiman efendi (Szaloniki) árvaszéki elnök, Tahsin bég (Drama) kerületi prefektus, Vechyi bég (Konstantinápoly) vezérkari főnök, Zia bég (Janina) csendőrpáncsnok, Zihni bég (Szaloniki) főmérnök.

— Az angol kamatláb emelés. Londonból táviratozzák: Az angol nemzeti bank, tekintettel a pénzügyi viszonyokra és a világpiac helyzetére, kamatlábat, amelyet csak néhány hét előtt emelt fel három százalékról négyre, most négyről-ötöre emelte fel.

— A szerb kormány lemondott. Belgrádi távirat jelenti: Ribarac igazságügyminiszter lemondott állásáról és kijelentette, hogy semmi esetre sem marad együtt ezzel a kormányval. A szerb kormány erre ma délután beadta lemondását. A király megbizta Pasicsot és Szto-

janovics közoktatásügyi minisztert, hogy az ő és új radikálisokból kormányt alakítsanak.

— Bleriot-t Aradra hívják. Érdekes tervvel foglalkozik most Keppich Zsigmond aradi papirkereskedő. Bleriot impresszáriójával, Müllerrel tárgyalásokat folytat a tekintetben, hogy a repülő embert egy aradi szereplésre szerződtesse. Bleriot a t-rv szerint a léverseny-téren szállna fel, még pedig a bécsi, illetőleg bukaresti felszállás után, körülbelül a hó utolsó napjaiban. Holnap dől el, hogy Aradra jön-e a repülő ember. A dolog azon mulik, hogy Keppich meg tud-e egyezni Müllerrel arra nézve, milyen összeggel elégednek meg Bleriot az esetre, ha kedvezőtlen idő esetén nem tudna felszállni. Ha e tekintetben megegyezés jön létre, néhány nap múlva Aradon láthatjuk a világhírű aviatikust.

— A városi tisztviselők fizetésrendezése. Ma este hat órakor gyűltek össze a város tisztviselői, hogy az októberi közgyűlés által tárgyalandó fizetésrendezési tervezetben talált sérelmeiket megvitassák és óhajukat a törvényhatósággal megismertessék. Az értekezlet azonban nem is kezdte meg a kérdés tárgyalását, mert arról értesültek a tisztviselők, hogy a tervezet a sajtóban elhangzott panaszok tekintetbe vételével átdolgozás alatt van és így a javított tervezettel később foglalkoznak. Mint értesülünk, a leglényegesebb módosítás az lesz, hogy az osztályok fokozataiba való beosztást — nem mint ez kontemplálva volt — az életbeléptetés alkalmával nem a szolgálati tizedik és huszadik év alapul vételével eszközlik, hanem négy-négy éves ciklusok szerint osztatnak be a tisztviselők. Ez által a kor különbözőségeiből keletkező nagy anomáliák kiküszöböltenek.

— A pankota-nádasi vasút. A kereskedelmi miniszter a néhai Péterffy Antal aradi ügyvéd részéről 1908. évi augusztus hó 31-én hivatalosan kiállított okirat tanúsága szerint az arad-hegyaljai helyi érdekű motoros vasút Pankota állomásából kiindulólág Magyarád, Ágris, Aranyág, Drauc, Duud és Tauc községek érintésével Nádas községig vezetendő 10 méteres nyomtávu helyi érdekű vasútvonalra kiadott előmunkálati engedélynek az azzal járó jogok és kötelezettségekkel együtt a Gesellschaft für Bau un Betrieb von Eisenbahnen Henning, Hartwich & Comp. berni cégre való átruházását tudomásul vette s egyúttal az előmunkálati engedély érvényét további egy év tartamára meghosszabbította, ellenben a Magyarád, Ternova, Silingyia, Lugoza, Járkos, Kujed és Buttyin községek érintésével Kisindia községig vezetendő vasútvonalrészre a fentidézett rendelettel szintén kiadott előmunkálati engedély érvényét forgalompolitikai okokból meghosszabbíthatónak nem találta.

— Megsemmisített papválasztás. A békési református egyházközség a Vincze Ödön elhalálozásával megürült második lelkészi állásra Nyárády Lászlót választotta meg, ki hosszabb ideig működött káplánként Békésen. A választás igen szenvedélyes volt és nagy hullámokat vert. Az ellenpárt meg is felebbezte a választást arra való hivatkozással, hogy Nyárády a választás kiírása előtt alig egy hónappal a mócsi eklézsia választását már elfogadta s ott egy évet sem töltvén el, nem volt joga a törvény értelmében Békésre pályázni. Az egyházi bíróság helyet is adott a felebbezésnek, amennyiben Nyárády választását megsemmisítette, őt az újabb választásból kizárta s a választásával és a vizsgálattal felmerült költségek megfizetésére kötelezte. Elrendelts továbbá, hogy illetékes hatósága részéről a fegyelmi eljárás ellene elrendelendő, kimondotta végül a bíróság, hogy az új választáskor csak a régi pályázók választhatók.

— A zsinagógából. A templomelőjáróság köz tudomásra hozza, hogy a péntek esti istentisztelet további intézkedésig háromnegyed 5 órakor kezdődik.

— Megoperált művésznő. Berlinből táviratozzák: Yvette Gilbert-hirneves szonettet egy heidelbergi professzor vakbélgyulladás miatt megoperálta. A műtét sikerült.

— Egy miniszter balesete. Párisból táviratozzák: Viviani közmunkaügyi minisztert tegnap súlyos baleset érte. Mikor a miniszter egy utcán keresztül akart menni, a közúti vasut egy kocsija elütötte. Viviani a lábán és a vállán szenvedett súlyos sérüléseket.

— A tiltott gyógyszer halottjai. Gyorokról jelentik: Musztafa Mária 18 éves cselédleány itt ma gyanus körülmények között meghalt. A kiküldött orvos megállapította, hogy Musztafa Mária különböző vegyi szerekkel elbajította méhmagzatát. A bevett szerek azonban magát az anyát is megölték. Az előjáróság az esetről nyomban jelentést tett az aradi királyi ügyészségnek, honnan Pogonyi Nándor ügyész szállított ki a helyszínére a nyomozat megejtésére. A nyomozás elsősorban azt igyekszik kideríteni, hogy Musztafa Mária kitől szerezte be a mérges szereket.

— Az olasz király reggelije. Az olasz király egyszerű és közvetlen egyéniségéről ismeretes. Idevág az alábbi kis történet is, melyet Rómából írnak. A király minden kíséret nélkül ment a hegyek közé vadászni. Órákig járkált a sziklás vidéken, a nélkül, hogy zsákmányra akadt volna. Végre sikerült neki pompás himszarvast leteríteni. A megsebzett állat egy szakadékba zuhant. Egy fiatal suhanc, a ki a közelben ólálkodott, a király elé lépett és ajánkozott. — anélkül persze, hogy tudná ki vel beszél — hogy a szarvast fölhozza a mélyből.

— Jól van — válaszolt a király. — Megvárak, amíg visszajössz.

— És mit kapok a fáradságomért, uram?

— Mit kívánsz?

A fiu elgondolkodott és így felelt:

— Egy frankot, meg a reggelijének a felét. Ezzel beérem, uram.

Az egyezség megtörtént és a fiu csakhamar visszatért a zsákmánnyal. Megkapta az egy frankot és még a reggeli megfelezés volt hátra. Mikor azonban a fiu látta, hogy a reggeli fekete retekéből és kenyérből áll, elfintorította az arcát és így szólt:

— Köszönöm, nem kérek belőle. Azt hittem, hogy valami finom urasággal van dolgom, és ime a reggelijéből látom, hogy csaknem olyan szegény fickó, mint én.

— Halál a cigányokra. A dánosi borzalom óta a cigánykérdés megoldásán nagyon sok hivatott és hivatalan törte a fejét. Eszmeszállítók gyártották a memorandumokat és a cigánykérdés eddig még korántsem oldódott meg. A kérdés vitatásában most résztvesznek a zalavármegyei Alsólendva lakosai is. Amint a „Zala” című ujság írja, az alsólendvai főszolgabírói hivatalba a minap beállított egy községbíró és meghatalmazást kért arra, hogy a faluba jövő cigányokat agyondölessék. Bizonyára sokat szenvedtek szegény cigányoktól és bizonyára faj nekik, hogy a cigányok nem félnek a közigazgatástól, míg nekik remegniök kell rendőrtől, főszolgabírótól, vármegyétől. Gyökeres javítást akarnak tehát és lehet-e gyökeresebben javítani, mint a teljes kiirtással?

— A murányi fojtogatás. Megirtuk mai lapunkban, hogy a Vinga mellett lévő Murány községben megfojtották Komán Perszida asszonyt és a leányát. A temesvári vizsgálóbíró jelenlétében ma fölbontották a halottakat. A csendőrség ma letartóztatta Gyorgován Simon 26 éves volt aorbélymestert, a meggyilkolt nő unokaöccsét, aki a fojtogatás előtt való napon pénzt kért Komán Perfidától, de nem kapott. A letartóztatott férfi tagadja, hogy része volna a gyilkosságban.

— Cégváltás. Csutak Károly temetkezési vállalata a mai napon Varga Imre tulajdonába ment át, aki sok évi bel- és külföldi tapasztalataival oda fog hatni, hogy a nagyközönség bizalmát kiérdemlje.

— Örült a királyi palotában. Budapestről írják: Walter Gusztáv detektív a királyi palotában az istállók mellett egy embert talált, aki, mikor a detektív közeledett, elbujt. A detektív előkerítette és igazolásra szólította fel. A megszólított méltóságteljesen rászólt a detektívra:

— Micsoda beszéd ez? Nem látja, hogy ki vagyok? Én vagyok a trónörökös.

A detektív behozta a főkapitányságra, ahol megállapították, hogy Balázs János volt irnok, aki már régebben elmezavart. Beszállították a tébolydába.

— Petőfi kiadás a népnek és az ifjuságnak. Hogy Petőfi költészete mennyire összeforrt a magyar nép és kivált a tanuló ifjuság lelkével, mi sem bizonyítja inkább, minthogy egymást érik Petőfinek népies és ifjusági kiadásai. A legújabbat egy jónévű debreceni könyvkiadó-cég, Hegedűs és Sándor hozza piacra s ez méltán számíthat gyors és széleskörű elterjedésre. Ugyanis e népies és ifjusági kiadás felőleli Petőfi összes költeményeit, még a zsengéket, töredékeket és a költő által kihagyottakat is bele értve, azonkívül a könyvet a tiszta nyomás és az izléses kötés is ajánlani fogja. Az ifjuságra nézve az teszi a kiadást használhatóbbá, hogy a költeményeket világosan megírt élet- és jellemrajz előzi meg Kardos Albert ismert irodalomtörténetíró tollából, aki egyúttal a szöveg helyességére is lelkiismeretes gondot vigyázott. A csinos kiállítás, Petőfinek Benzur-féle arcképével is díszített kötet kapható a kiadócégnél és bármely könyvkereskedőnél, ára 2 korona 40 fillér.

— Születések, halálozások. Az aradi anyakönyvi hivatalban október 21-én a következő születéseket és halálozásokat jelentették be: Született: Georgiades István fodrászegédnek Andor nevű fia, Csala Rudolf cserepező segédnek Erzsébet nevű leánya, Manér Demeter lakatossegédnek Antal nevű fia, Kiss József vasuti irodaszolgának Teréz nevű leánya, Mezői József postaszolgának Margit nevű leánya, Metz Márton alispáni hivatal-szolgának Etel nevű leánya. Meghalt: Duma Miklósné 45 éves napszámosné.

— Kossak csász. és kir. udv. és kamara fényképész műtermec. Weitzer János utca 3. sz. Telefon 657. 2811

— Perzsa szönyegraktáramat a Neuman-palotában Széchenyi-utcai oldalon megnyitottam. Szives pártfogást kérek. Tisztelettel Schwarcz Zsigmond. 3811

— Felhívjuk az uriközönség figyelmét Hirsch Antal uri szabad műtermére, Andrassy-tér 18. sz., hol a legfinomabb szövetekből elegáns és olcsó ruhák szerezhetők be. 3632

— Francia likörök legbiztosabb készítésére — házilag — a likör aroma 1 üveg 60 fillér Vojtek és Weisznál. 17

AZ ARADI KOZLONY TELEFONSZÁMAI:

Szerkesztőség — — — — — 357

Kiadóhivatal éshirdetési osztály — 151

EGYESÜLETI ÉLET.

(*) Népszövetségi értekezlet Aradon. A Fehér Kereszt szálloda egyik termében ma értekezletet tartott az aradmegyei papság a Katolikus Népszövetség szervezése érdekében Lakatos Ottó dr. minorita rendfőnök elnöklése alatt. A központot Haller István főtitkár és nemes-tóti Szabó Albert dr. igazgatósági tag képviselték. Lakatos Ottó dr. elnök megnyitván az ülést, hangsúlyozta, hogy a Népszövetséget kulturális és szociális intézménynek ismeri, a melynek kizárólagos célja a nép értelmi mű-

velődését emelni és vele a mindennapi életben hasznosítható gazdasági és jogi ismereteket közölni. A napi politikától izoláltan akarja végezni azt a munkát, keresvén a módot, hogy minden katolikust politikai meggyőződésének érintése nélkül vallásához és hazájához ragaszkodóvá tegyen. Haller István főtitkár hosszabb beszédben ismertette a szervezetet, amelynek ez idő szerint 214 ezer tagja van. Kifejtette a szövetség kulturális és gazdasági programját s a részletmunkában való részvételre hívta meg a jelenlevőket. Nemes-tóti Szabó Albert dr. igazgatósági tag indítványára az értekezlet kimondta, hogy Aradmegye összes plébániáin szervezi a Népszövetséget s a mennyire lehetséges, november 14 én lesz a megyei agitációs gyűlés.

TARKASÁGOK.

(A joviális tábornok.) Egy felvidéki városban, ahol nagyobb helyőrség állomásozik, történt meg a következő mulatságos eset:

A tábornok, a helyőrség parancsnoka egy reggeli kilovaglása közben találkozik a gyakorlatról visszatérő századdal. A tábornok, aki igen kedves ember, barátságos „Jó reggelt” kiált a századot vezető kapitány felé. Kovács gyalogos abban a hiszemben, hogy az üdvözlés a századnak szól, felkiált:

— Jó reggelt kívánok excellenciás uram!

A generális nevetve tovalovagol, a kapitány pedig a dühtől sáppadozva állítja meg a csapatot.

— Ki volt ez a hatőkör? — kérdi mérgesen, amire szinte kórusban felelt a század: „Ő excellenciája a vezénylő tábornok ur!”

(A főhadnagy mamája.) Ez a másik is katonahistória. Szól pedig egy csinos fiatal, nőkedvelő aradi főhadnagyról, aki gáláns kalandjairól híres és édesanyjáról, aki még a negyvenes évek elején levő, feltűnően elegáns megjelenésű urinő. A hölgy Bécsben tartózkodik és minden évben megszokta látogatni fiát. Így történt a napokban is. Az anya két nappal előzőleg levélben bejelentette látogatását és a jelzett időre meg is érkezett. A főhadnagy valami okból nem mehetett ki a vonathoz és így anyja egyenesen lakására hajtatott. A főhadnagy szolgálja, aki új ember volt gazdájánál, a még fiatalos megjelenésű hölgy látára e szavakkal fogadta az urinőt:

— Jó van, hász én szivesen bejelentem a kis-asszonyt, de nem gondonám, hogy a főhadnagy ur ma fogadni fogja, mer ma az édesmamánkat várjuk!

(A „királyi család.”) Egy rangkorságban szenvedő kereskedő hosszús utánjárás és nagy anyagi áldozatok árán megkapta a királyi tanácsosi címet. A címkör betege rögtön kiadta személyzetének az utasítást, hogy ezentul róla és feleségéről csak mint „királyi tanácsos”-ról, illetve kir. tanácsosnéról tegyenek említést.

Egy napon megszólal az irodában a telefon és valaki X. urat, az újdonsült királyi tanácsost keresi.

— A királyi tanácsos ur nincs itthon, hangzik a válasz.

— Hát akkor kérem X.-nét.

— A királyi tanácsosné öngyagsága sincs itthon.

— Kérem a dolog nagyon sürgős. Nem beszélhetnék talán az ifju X. urral vagy X. kis-asszonnyal.

A közelgő **Halottak napja** alkalmából ajánlom dusan fel-szerelt

3980

müvirág

sirkoszorúimat

minden kivitelben és minőségben, legjutányosabb árak mellett.

Szives pártfogást kér

Klein Sándor

Feray-utca 7. sz.

::: (Hajek-ház, Üveg-udvar.) :::

Férfi, női és gyermek divatkalapok

állandóan nagy választékban!

Panamakalapok tisztítása és más egyéb kalapok javítása és festése

jutányos áron elfogadtatik

Bittenbinder Konrád

kalapos mesternél 2931

Arad, Deak Ferencz-utca 24. sz.

Alkalmi vételek és eladások

ékszertárgyakban

arany és ezüstneműekben, Arad legnagyobb óra és ékszerraktára

Deutsch Izidor

óras és ékszerész 2761

Weitzer János-utca, Minorita-palota.

Zálogcédulák

arany és ezüstneműek, gyémánt és briliáns tárgyak a legmagasabb áron megvételnek vagy más tárgyra átcsereíttetnek
TELEFON 438. TELEFON 438.

Olcsóbb lett a SZÉN!!

A ki téli szén és kocsz szükségletét már most szerzi be, vagy jegyezteti elő, 25 %-ot megtakarít!

Légszeszgyári kocsz 4.60 K.
100 kg.-ként.

Porosz salon kocszén 4.60 K.
100 kg.-ként.

Zsilvölgyi salon kocszén 4.— K.
100 kg.-ként.

Rostált pormentes faszén 6.— K.
100 kg.-ként.

Kovács szén — — 4.60 K.
100 kg.-ként.

Róth József

szénnagykereskedőnél 2761

Arad, Eötvös-u. 3.

Telefon 63. sz.

BURZA és PERMOZER

új mérleggyára és javítási műhely

Arad, Badnai-ut 23.

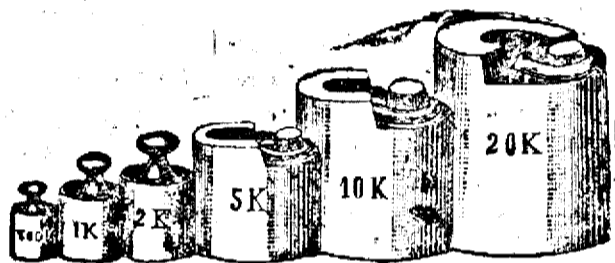
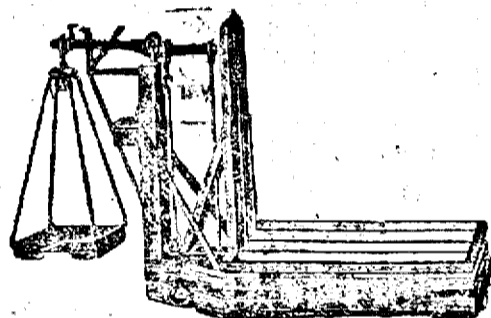
Telefon 604. sz.

Ajánljuk a n. é. közönség szives figyelmébe ujonnan hitelesített tizedes mérlegeinket, vas- és rézsúlyokat.

Elfogadunk minden e szakmába vágó mérlegeknek és súlyoknak javítását és hitelesítését. 3969

A n. é. közönség szives pártfogását kérve, kiváló teljes tisztelettel

BURZA és PERMOZER.

RADÓ GYULA

női felöltő áruháza

ARAD, szemben a Minorita-templommal.

Őszi és téli ujdonságok:

Legújabb női felöltők.

Tailleur made costumök.

Utazó angol raglanok.

Szörme kabátok és bundák.

Intézeti leánykabátok.

Gyermek felöltők.

3374

Rendkívül nagy választékban.

Telefon szám 238.

Telefon szám 238.

APRÓ HIRDETÉSEK.

A kinek

ismeretség híján

házasra, nevelőre, üzletvezetőre, könyvelőre, segédre, ispánra, gazdatisztra, kulcsárra, vinczellérre, kertészre,

kulcsárra, gazdasszoyra, szakácsnőre, szobaleányra, házi- vagy irodaszolgára, pénzeszedőre, házmesterre, stb.-re van szüksége,

Aki

bérbeadni kíván

birtokot, házat, vadászterületet,

kocsit, lovat, halászatot, telket,

Aki

eladni kíván

butort, zongorát, bort, gyümölcsöt, szobát,

üzletet, műhelyt, lakást, stb. vagy

Aki

mindeseket vétel vagy bérbevétel céljából keresi;

Aki

valamely állást betölteni kíván: legbiztosabban értezt, ha az

ARADI KÖZLÖNY
kis hirdetés

rovatát használja.

Éde em!

Amire oly sokszor kértem, okvetlenül teljesítenie kell. Maga is meg fog róla győződni, hogy az a leghelyesebb. Folyton magára gondol és csókolja milliószor J. R. 4001

Az „Uj Jók“

képes folyóirat, „Divatszalon“, „Regénytár“, „Az én ujságom“, „Jó pajtás“, az összes német folyóiratok eredeti árban kaphatók Krausz Paulin könyv- és papírkereskedésében. Telefonszám 511. 8241

English lady

requires to give lessons morning's 8-11, Afternoons 2-7. O'clock Add Kazinczy-utca 4. sz. — Angol hölgy leckéket adna délelőtt 8-11-ig, délután 2-7 óráig. Cim Kazinczy-utca 4. sz. 4009

Egy teljesen új

pedálos cimbalom eladó. Mosótyelep, Bajza-utca 15. 4008

Kerestetik

expediciónkba egy jó irással bíró leány,

Veszek tudományos könyveket

szépirodalmi műveket és egész könyvtárakat, szintegy hangjegyeket is a legmagasabb áron. Az összes zsebalakú albumok, melyek 25-30 korona értékű legkiválóbb hangjegyeket tartalmaznak, 2 koronáival kaphatók Kerpel Izsó könyvkereskedésében, Arad. 8911

Boros Béni-tér 8. szám alatt

kiadó üzlethelyiség. Ugyanott betonozott pincék és kis udvari lakások kiadók. 8991

Egy négy szobából álló

egészen új, modern lakás minden hozzátartozóval, Magyar-utca 18. sz. alatt november 1-re kiadó. Értekezhetni ugyanott. 4011

Kényelmes

utcai garcon-lakás 2 szobából. A lakásban vízvezeték: mosdó és tartozékaival, Boros Béni-tér 10. sz. a. I. emelet. 3979

Jrodának alkalmas

utcai szoba Andrassy-téren előszobával november hó elsejére kiadó. Bővebbet a kiadóhivatalban. 3981

Megjelent

Bodrogi, Kár, kár, kár (Alkonyat száll a pusztára) című közkedvelt magyar népdala zongorára. Kapható Ingusz I. és Fia könyvkereskedése Arad, Andrassy-tér 16. sz. 178

Varrodák figyelmébe

ajánlja

mérték könyveit

Pichler Sándor

üzleti könyv, papír- és írószerkereskedése Arad, Szabadság-tér 1. Az összes divatlapokra előfizetések elfogadhatnak. 2922

Permetező javítások elfogadhatnak.

M. kir. szabadalmazott

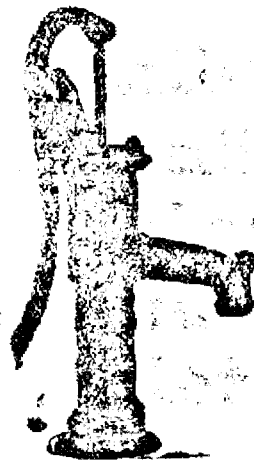
Borszivattyuk

és hozzá való legjobb minőségű gummi csövek legolcsóbb gyári áron.

A szivattyu hengerből a bor utolsó cseppig kifolyik, a szőlő magvak, héjak és egyéb tisztatlanságok azonnal továbbíttatnak, ezáltal a szivattyu nem romlik és a bort nem rothasztja, a gépezet jó működésért 3 évi jótállás, ingyen javítás.

Tüzi fecskendők

Golyó szelepekkel. Közögeknek legalkalmasabb, mert homokos és sáros víz használatnál sem tagadják meg a szolgálatot, — a gép jó működésért 3 évi jótállás (ingyen javítás), hozzá való országos egységcsavarok és a legjobb minőségű beü

gummirozott kendercsövek a legolcsóbb áron

Kutak

a hozzávaló

csövekkel olcsóbbak és jobbak, mint bármely helyi vagy külföldi gyárban.

Hönig Ottó

M. királyi szabadalmazott tüzi fecskendő és szivattyu készítő.

Arad, Rákóczi-utca 27. sz

201

OLLA

gummikülönlegesség

Debizonyított legjobb prés-szivattyu újdonság.

Vöröskereszt Drogeria

Arad, Weitzer János-utca 2. 18 sz. szabadalom.

Arad, Luctaonként 4, 6, 8, 10 korona.

Gartner Samu

villanyműszerész, kerékpár és varrógép szakszerű javítóműhely

Arad, Weitzer J.-utca 2.

(Minorita-palota.) 3011

Telefon szám 242.

Elektromos erőátviteli

motorokat

kikölesönöz, elad és felszerel 3191

Kalmár József

villanyvilágítás, telefon és villamos csengő berendezési vállalata

Arad, Salacz-u. 2.

Őszi cipő-újdonságok.

Valódi

amerikai czipők

Weinberger János cipő áruházában

Kaphatók.

2096

Arad, Andrassy-tér 20.

Telefon szám 319.

31122-1909.

Hirdetmény.

Az 1909. évi szeptember hónapban engedélyezett italmérések várható forgalmáról az aradi m. kir. pénzügyi biztosság által küldött összeírású jegyzék 15 darab ívét az állami jövedékről szóló 1899. évi XXV. t.c. 17. §-a és az erre vonatkozó utasítás 17. §-a értelmében 1909. évi október hó 20-tól számítandó 8 napra a városi fogyasztási adófelügyelőségnek közszemlére azzal tesszük ki, hogy azokat az érdekelt, névszerint Baumann Ignác, ki italméresi engedélyt kapott, nemcsak megtekintheti, hanem az szokásban kitüntetett forgalmi adatokra nézve úgy nevezett, mint az aradi kereskedelmi testület és az ipartestület is nyújthatnak be a fentebb jelzett idő alatt a városi fogyasztási adófelügyelőségnek észrevételeket. Arad, 1909. október 15.

A városi tanács.

Könyvkötészetünkben
tanulóleányok

3 korona kezdőfizetéssel

felvétetnek.

Szénüzletünket

jelentékenyen megnagyobbítva

Andrassy-tér 14. sz. Hermann-palotából

Boros Béni-tér 2. szám

áthelyeztük.

A közeledő fűtési időnyre bármily mennyiséget akár azonnali szállításra, akár előjegyzésre a fűtési időny tartamára e hó folyamán

kedvezményes áron

eszközlünk s igen ajánljuk ezen önként nyújtott előnyt igénybe venni.

Becsés rendelvényeit új irodánkban úgy mint eddig személyesen, levelező-lapon vagy

Telefon szám 139.

kérjük s jegyzünk figyelmes és gondos szolgáltatunkról biztosítva, kitűnő tisztelettel

Kneffel Károly és fia

szénnagykereskedése

Boros Béni-tér 2.

Kneffel-ház.

1451